

LIETUVIŠKOS SPAUDOS ATGAVIMO ŠIMTMEČIUI

ISSN 1392–2831 Tautosakos darbai XX (XXVII) 2004

LIETUVIŲ TAUTOSAKA ALEKSANDRO POGODINO IŠVYKOS Į KAUNO GUBERNIJĄ ATASKAITOSE

„Живая старина“ – periodinis leidinys, 1890–1916 m. leistas Peterburge Rusijos geografų draugijos. Išeidavo keturis kartus per metus.

Šis leidinys pasirodė XIX a. pabaigoje, tai yra tuo metu, kai rusų bei lenkų spaudoje vis aktyviau pradėta svarstyti lietuvių rašyba lotyniškais rašmenimis. Lietuvių kovą dėl spaudos nuolat rėmė Rusijos geografų draugija, jos posėdžiuose buvo skaitomi pranešimai ir apie lietuvių spaudą, o leidinyje „Живая старина“ spausdinami straipsniai, raginantys panaikinti lietuvių spaudos draudimą. Tarp tokių pažangių rusų visuomenės veikėjų, mokslininkų reiktų paminėti Vladimira Lamanskį, Georgijų Ginkena, Aleksandrą Pogodiną ir kitus.

Su A. Pogodinu norėtume supažindinti kiek plačiau, nes jis gana glaudžiai yra susijęs ir su Lietuva.

Rusų kalbininkas ir istorikas A. Pogodinas gimė 1872 m. birželio 3 (15) dieną Vitebske. 1894 m. baigė Peterburgo universiteto Istorijos-filologijos fakultetą (buvo Aleksejaus Sobolevskio ir V. Lamansko mokinys, klausė Eduardo Volterio lietuvių kalbos paskaitų). 1901 m. tame pačiame universitete apgynė magistro, 1904 m. – daktaro disertaciją. 1902–1908 m. buvo Varšuvos universiteto Slavų filologijos katedros profesorius, 1910–1919 m. dirbo Charokovo universitete, o emigravęs į Jugoslaviją nuo 1919 m. iki 1941 m. – Belgrado universitete (nuo 1939 m. profesorius). Mirė 1947 m. gegužės 16 dieną Belgrade.

A. Pogodinas reiškėsi kaip liberalių pažiūrų asmenybė, dėl to caro valdininkų palankumu nesinaudojo, buvo laikomas „dideliu maištininku“. Palankiai žiūrėjo ir teigiamai rašė apie lietuvių, latvių, suomių, lenkų nacionalinio išsivadavimo judėjimą¹. Studijuodamas Peterburgo universitete jis pramoko lietuvių kalbą ir, dar būdamas IV kurso studentas, prof. V. Lamansko nurodymu 1893 m. vasarą Peterburgo universiteto ir Rusijos geografų draugijos buvo pasiųstas į Kauno guberniją. Kelionės tikslas – geriau išmokti gyvąją lietuvių kalbą, užrašyti tarmių ir tautosakos pavyzdžių. A. Pogodinas lankėsi Telšiu, Raseinių bei Šiaulių apylinkėse ir surinko nemažai tarminių tekstų (pasakų, dainų, patarlių) iš Žarėnų, Laukuvos, Kulių, Šakynos, Tverų, Veiviržėnų ir kitų vietų. Tuos tekstus, išverstus ir į rusų kalbą, jis paskelbė 1894 m. Rusijos geografų draugijos periodiniame leidinyje (Живая старина. Спб., 1894. Год четвертый. Вып. 2. С. 233–258)². Štai kaip apie šią kelionę A. Pogodinas rašo viename iš savo laiškų E. Volterui:

Dabar aš pasistoruosiu aprašyti Tamstaj mano kelionę: visų pirma aš, lankęs gubernatorių ir biskupą Baranauskį, išvažiavau į Rassejnįus; iš kur tą pačią dieną pasiskubėjau į man lemtą vietą, Telšu poviete. Tenaj aš givenau pas vieną ukininką (ne tolej nuo Varnių ir Žoranų) dve nedele; nuo pradžios man buvo sunku suprasti jų kalbą ir atskirti vieną žodį nuo kito, ale paskuj aš tajp pripratau, kad galėjau viską ištarti ir suprasti. Jau pripratęs pri kalbos ir papročių žemajčiu aš išėjau iš ten (iš mano pirmo gyvenimo) su manu pažįstamų ir vajakščiojau par sodas, nuejau ne mažiaus, kajp šimtą penkis dešimties verstų.

buvau Tveruose, Laukavoje, Andrejavoje, Kuluose, Plunguose ir t t, visur užrašau paveikslus tarmiu, aš turiu dabar (je atrasiu savo kniungele; kitajp aš ne žinau, ką dabar ir padaryti) pasakas ape Laume, bajdykle, velni, dve pasaki: „kuodel vežys tur užpakalyje akys?“, dar vieną pasaką ape vežį, ape tabaką, varianta del pasakos, spaustos par prusišku Draugiste, „kuodel dreb apuses lapaj“, pasakas ape cigonus ir daug kitų; aš pats girdėjau septyni įvairas tarmes; argi aš ne atrasiu jas?

Po keliones mano Rassejnių ir Telšu poviete aš grįžau i Rassejnius ir apsilankiau pas Tamstos pažįstamą Davajno-Silvestrajtį, katras praše mane, tarp kitų, kloniotis Tamstaj, tenaj aš viešėjau ilgaj gana, parvedžiau Juškos „Svotbinė Rėdą“, daug skajčiau lietuviškaj ir ogulnej storojaus ne trotynti lajką veltuj. Tenaj gyvendamas, aš gavau nog grapo Tyškaus labaj maloną gromatą su prašymu parvažiuoti pas jį arba i Polangę, arba i Landvaravą; man geriaus buvo grįždamaj buti pas jį, delto aš išvažiavau nog Silvestrajčė i Veluoną, kur aš išdirbau su vienu didžiu miletoju savo kalbos mano parvestą raštą ir iš Veluonos parvažiavau pas Tyšku, ale tenaj aš ne galėjau gyventi daugiau, kajp trys dienas del palicijos, katra visur man daug pariškodyjo <...>.³

Taigi matome, jog A. Pogodinas yra prisidėjęs prie lietuvių kalbos, ypač jos tarmių tyrinėjimo, yra užrašęs nemažai tautosakos, i rusų kalbą vertęs Antano Juškos „Svotbinė rėdą“. Be to, 1893 m. leidinyje „Живая старина“ jis paskelbė Mečislovo Davainio-Silvestraičio surinktas „Palongos žemaitiškas daines“ su savo paties vertimu i rusų kalbą bei kalbinėmis pastabomis⁴.

Nors, kalbininkų nuomone, dabartinės lietuvių dialektologijos požiūriu A. Pogodino tyrinėtų šnektų aprašymai jau nebeturi didesnės mokslinės vertės (nemaža netikslumų bei nenuoseklumų jo tekstuose dar 1896 m. savo recenzijoje buvo teisingai nurodęs ir Jonas Jablonskis), tačiau jie reikšmingi kaip vieni pirmųjų tokios rūšies darbų⁵. Vis dėlto šio rusų mokslininko, kuris XX a. pradžioje kritikavo lietuvių spaudos uždraudimą ir priartino josios atgavimą, nuopelnas lietuvių tautai neabejotinas, o jo simpatijas Lietuvai išreiškia šie E. Volteriui rašyti žodžiai: „Вы были первым моим учителем в литовском языке и привили мне на всю жизнь любовь к Литве“⁶.

Priedame skelbiamame tekste* esančių asmenvardžių ir vietovardžių dabartines normines formas:

Ковенская губернія	– Kauno gubernija	Шакиново	– Šakyna
Жоранский приход	– Žarėnų parapija	Шавельскій уѣзд	– Šiaulių apskritis
Тельшевскій уѣзд	– Telšių apskritis	рѣка Шалтона	– upė Šaltuona
Лаукава	– Laukuva	Россиены	– Raseiniai
Хвѣйданы	– Kvėdarna	Polangė	– Palanga
Вевержены	– Veiviržėnai	Landvaravas	– Lentvaris
Кулы	– Kuliai	Тышкус	– Tiškevičius

¹ A. Pogodino laišakai E. Volteriui. Parengė Vacys Milius. – Kraštotyra, 1984, Nr. 18, p. 115.

² Jonas Palionis, *Algirdas Sabaliauskas*. Rytų slavų kalbininkai lituanistikos baruose. V., 1990, p. 50.

³ A. Pogodino laišakai E. Volteriui, p. 116.

⁴ J. Palionis, *A. Sabaliauskas*. Min. veik., p. 51.

⁵ Ten pat.

⁶ A. Pogodino laišakai E. Volteriui, p. 119.

* Tikrasis originalo formatas 263×178 mm, o dedama 90% dydžio.

„Живая старина“, 1894 Выпуск II

Приложение къ Отчету А. Л. Погодина о поѣздкѣ въ Ковенскую губернію лѣтомъ 1893 года. ¹⁾

I.

Шилы Жоранскаго прихода Тельшевскаго уѣзда.

I. ²⁾ Сказка о трехъ дуракахъ.

Bo(u)va 'trys'durnėj, turėje anej gyvене(i)mo(u)ka; tap anej tarp savės pradėje kalbėti: «kun mes če varksma tame gyvене(i)me? mes geriau ejkiam pardavę vandravote(i) j svētą; pe(i)ningus pasedalysma j trys dalis ir ejsma j svētą pavajksčiote(i)». Vejns sake: «kad mes išaeksma, kun mes darysma?» Untrasis sake: «mes nu supe(i)rskma surj ir galesma valgyte(i)»; vo tretinsis saka: «vo je kejts bus, kun mes darysma?» Tap tas saka, untrasis saka apent: «aš graušo(u), graušo(u) ir tau douso(u)». Untrasis saka: «graušo(u), graušo(u), tau douso(u)», vo tretinsis saka: «aš graušo(u), graušo(u), graušo(u), graušo(u), graušo(u), graušo(u), graušo(u), graušo(u), ir nebe — pasake, kad jums douso(u). Tap to(u)do(u) saka: «tap tu mums ne-b-douse(i), nori sugraušte(i) ve(i)sa?» Tap to(u)do(u) jeme anon o(n)žton užmo(u)ša, tap berpale(i)ka do(u); ejna ano(u)do(u) par ma(i)ka ir pamate egle voverj. Tap vejnas saka: «vot če vedo(u)m bus pejta; le(i)pk tu j eglę, sugauk voverj; vo aš ejsio(u) s) poudelj atse(i)-nešte(i), kame norints benegausio s)

Было три дурака; нѣбли они домиль; и начали они разговаривать между собою такъ: «чего мы здѣсь будемъ плавать въ этомъ домѣ? пойдете-ва мы лучше, продавши (его), странствовать по свѣту; деньги раздѣлимъ на три части и поидемъ побродить по свѣту». Одинъ сказалъ: «когда мы проголодаемся, что мы сдѣлаемъ?» Второй сказалъ: «ну, мы лучше смиръ и сможемъ поѣсть», а третій говоритъ: «а если онъ будетъ твердъ, что мы будемъ дѣлать?» Такъ сказалъ этотъ, второй говоритъ опять: «я погрызу, погрызу и тебѣ дамъ». Другой говоритъ: «погрызу, погрызу, тебѣ дамъ», а третій говоритъ: «я буду грызть, буду грызть, буду грызть, буду грызть, буду грызть, буду грызть, буду грызть, буду грызть, буду грызть, буду грызть», и не сказала, что вамъ дамъ. Тутъ тѣ два говорятъ: «такъ ты намъ уже не дамъ, хочешь весь сгрызть?» Взяли его и убили за это, и такъ остались (только) вдвоемъ; идуть они черезъ лѣсъ и увидѣли на елкѣ бѣлку. Тутъ одинъ говоритъ: «вотъ тутъ будетъ намъ и обѣдъ; ты лѣзь на елку, поймай бѣлку, а я поиду принести горшочекъ, не добуду-ли гдѣ-нибудь взаимъ?» И добылъ онъ у одного человѣка, а оставшіяся

¹⁾ См. «Живая Старина». 1894. Вып. I. стр. 114—119.

²⁾ Въ первыхъ двухъ сказкахъ за диалектическимъ произношеніемъ i и ū восстановлено ихъ грамматическое значеніе.

³⁾ Въ родѣ русскаго ѣ: *эйсѣ бенгаусѣ*.

pažičiote(i); ir gava nu vejna žmogaus; vo pale(i)kūsis gaudė voverį ir le(i)pa į eglę gaudite(i) voverejs. Tap ta voveris iš tos eglis iššoka į ke(i)lą eglį. Tap ons saka sau: «kad tu tokia maža gale(i) šokte(i) į ontrą eglį, juk ir aš galio(u) šokte(i) į ontrą eglį». Kap ons šoka į ontrą eglį ir nukre(i)ta unt žemes ir prise(i)mo(u)ša, g(u)ol vos gyvas. Tas atėjna su poudo(u), saka anam: «sugavá voverį, prise(i)jede ir guli». Tap su poudo to(u)jaus davė į galvą anam ir b-pal(i)ka vejas.

2. Lajmingas strelčius.

Vejns žmogus de(i)de(i)lį ukatą turėje vakščiote(i) unt medžiokles ir ronds nėra ne liub nušaute(i), ne turėje lajmes, ke(i)te(i) draugaj liub nušaute(i), vo ons nēkumet neko neliub nušaute; vejną kartą mislej san: «norints dušę velnių pardouėio, bi tejk nušaudo, ar šokį, ar tokį paukštį»; to(u)jaus ir velns atse(i)rada: «nu», sak: «atedouk mon dušę, aš tau doušio lajmę», ir ons suserokava ont ištejs metu, ir po tus visus metus, kur nušaudis, į vejną pakajo(u)ką to(u)r dete(i) plunksnas ir skuras, ir kap pe(i)lną prides pakajo(u)ką, to(u) kart bengas lajme ir tures atedoute dušę; tep ons eja vakare pro staldus ir ons atsedukseje dedele, vo motriška karves meiža tuse stalduse; tep ana išge(i)rdusi ano duksavima išeje ir klause ano: «ponati», saka, «kas yra Tamsta, kad tap duksauji?» «Nu», sak, «kad aš ir pasakysio, juk muni ne išgelbės iš tos nelajmas». Ana saka: «išgelbesio, tik pasakyk mon, kas yra?» Tap ons saka: «ryto par dvytle(i)ka, velne mona dušę paims»; tap ana saka ponaičiuj: «ar to(u)ri smałas? plunksną visokių paukščių ar to(u)ri?» Ons saka: «to(u)ro(u) ve(i)sako.» Tap ana įlinda į smałą, susesmaleje dedele ir potam išsevolaja po visokių paukščių plunkanas ir išeje į tyra ir sedos ir ons šaude pauk-

lovilę bėlkū, ir vėžs na elkū poyimati bėlkū. Tuti eta bėlka skaknuła sь etoi elki na drugū. A totь skazala sebь takь: «koga ty takaá, malenkaá, možeš прыгати na drugū elkū, takь značiti i ja moгу прыгнuty na drugū elkū». Kaky прыгнул onь na drugū elkū, i upal na zemľu i ubilsá, ležiti eše živoi. A etotь prihodiť sь gorškomy, govoriť emu: «ty poyimalь bėlkū, naľsá i ležnišь». I totčasь že daly emu no golovь gorškomy, i takь ostalasь odinь.

Счастливыи охотникъ.

Одинъ человекъ имѣлъ большую страсть ходить на охоту, но никогда, кажется, ничего не застрѣливалъ, не имѣлъ счастя я; другіе товарищи, обыкновенно, застрѣлятъ, онъ же никогда ничего не застрѣливалъ; однажды думаетъ онъ себѣ: «хоть душу черту продалъ бы, только бы застрѣлить ту-ли, другую-ли птицу». Сейчасъ-же нашелся и чертъ: «ну», говоритъ, «отдай мнѣ душу, я тебѣ дамъ счастія». И онъ уговорился на годъ, сколько будетъ нужно, и въ продолженіе всѣхъ этихъ лѣтъ отъ всего, что онъ застрѣлитъ, перья и шкуры онъ долженъ складывать въ одну комнатку, и, когда онъ наложитъ полную комнату, сейчасъ же оканчивается его счастіе и онъ долженъ будетъ отдать душу. Вотъ идетъ онъ вечеромъ мимо скотнаго двора и сильно вздыхаетъ, а женщина донла коровъ въ этомъ столбѣ; вотъ она, услышавши его вздохи, вышла и спросила его: «паньчъ», говоритъ: «что съ Вами случилось, что вы такъ вздыхаете?» «Ну», говоритъ онъ: «если я и скажу, все-же ты меня не выручишь изъ этой бѣды». Она говоритъ: «выручу, только скажи мнѣ, что такое?» Вотъ онъ говоритъ: «завтра послѣ двѣнадцати чертъ возьму твою душу». Вотъ она говоритъ паньчу: «есть-ли у тебя смола и перья всякихъ птицъ?»...

ščiūs visokius lig dvyle(i)kas dejnos iššaude visus paukščius, kurius bova velne atvaren; tap ons velnas saka: «ne bėra paukščių; jau rek tava dušę jimti». «Ne», sak, «ne jimste dar mona dušes; dar vejną paukštį to(u)re(i)t atvartyte; tap anej varė vėso-kias spasabas; tas paukštis ne ko(u)-še(i)nas ejte; velne vesokias spasabas hajda; steš steš, pasestėjbdamės begio aplinkou to paukščio, vo ons ne jo(u)de(i)nas; sėd ir sėd; potam jis su trubeliu sutrubej, kad paukštis to(u)-jaus pradeji ejte unt truba balsa; kap ons prijaje pri strelčiaus, tap strelčius to(u)jau šava į ton paukštį; tas vejną karta šava, dar ne kre(i)ta paukštis, ir ontrą kartą to(u)jaus šava, to(u)jau paukštis pavirta; velne pribegen už kojas nutvere ir kelno ton paukštį: «och, och, kas tas persmago(u)ms to paukšte»; prišekese vejžeje: «ach, kakias ta ronas padėje dve».

3. Var. J. 9, 706, 838. Geitler. Lit. Stud. 113. Bezzenberger. Lit. Forsch., s. 179.

Na paimtas dėva cudas,
Ane žmoniun blogas budas.
Nėkur nėra tos asabas,
Katra visims pase(i)dabas,
Kožnam douda ketą vardą;
Par ton žmoniun šlovę arda;
Kap dabarčiu, tap visadas
Svėts ne pamet sava madas;
Svėts, kap ĩape, mok privekte,
Vo privileg grejža eite;
Ant pabažne pirštas roda,
Styra melstejs jam ne douda;
Nors konegas dejva tarnas.
Nu apkalbų nėra važnas;
Kursaj prastas, ne mokintas,
Tas nū žmoniun panekintas;
Kas razumnas, tasaj durnas,
Vis apsudej žmoniun burnas.
Katraš redas, tasaj pliuškis;
Kas ne redas, tasaj suskis;
Ne rustybe, ne pakara
Žmoniun burnas ne uždara;
Katraš gera, tas gertuklis,
Kas ne gera, tas šeštuklis;

Не понятное Божье чудо,
Не понятень дурной человеческой нравъ:
Нигдѣ нтъ такого человека,
Который нравился бы всѣмъ,
Каждому даютъ другое имя,
А этимъ портятъ славу людей;
Какъ теперь—такъ и всегда
Свѣтъ не бросаетъ своей моды;
Свѣтъ, какъ лиса, можетъ привлечь,
А привлекая скрежещетъ зубами;
На набожнаго показываютъ пальцами,
Не даютъ ему чисто молиться;
Хоть священникъ и слуга Божій,
Отъ наговоровъ не свободенъ и онъ;
Кто прость, не ученъ,
Тотъ людьми унижается;
Кто разумень, тотъ золь,
Все обсуждаетъ человеческия рѣчи (уста);
Кто наряжается, тотъ сумасшедшій,
Кто не наряжается, тотъ нищій;
Ни грубость, ни покорность
Не закрываютъ усть человеческихъ;
Кто пьетъ, тотъ пьяница,
Кто не пьетъ, тотъ сулицъ;

Katras turtu tor daugybę,
Saka: ne jo ta gerybė;
Bogas busi, kad kaľbesi,
Vo ne teksi, kad tylėsi.
Kad tau svėtas ūzmės tinklą
Imk kontrybę sau užginklą.
Kur tu, žmogau, pasidėsi,
Kad kontrybes ne turėsi;
Buk tu, Dėve, tėvu mona,
Taves vejna bus mon gana.

Кто имѣть много богатствъ,
Говорятъ: не его это добро;
Будешь дурень, коли будешь разговаривать,
Но не получишь, если будешь молчать
Если свѣтъ закинетъ на тебя сѣть,
Своей защитой возьми терпѣнiе.
Куда ты, человекъ, дѣнешься,
Если не будешь имѣть терпѣнiя?
Будь ты, Боже, моимъ отцемъ,
Тебя одного будетъ мнѣ довольно.

4. Var, L. B. L. 76, 1.

1. Dajnoukit, mergiales,
Kon ne dajnoujat?
Ko vejzet į munį
Rupesninga?
2. Aš toro širdele
Rupesnelį,
Rutelu daržely
Iškadele.
3. Rutelias ne sėtas,
Ne ravėtas,
Ne pintas vajnekas
Ir ne devėtas.
4. Na sėsio rutelių
Ir ne ravėsio,
Nepinsio vajneka
Ir ne devėsio.
5. Pasėsio linelius,
Tus ravėsiau,
Išausio drobėlo,
Ton aš devėsio.
6. Balst mona drobėle
Nu raselių,
Vo mona rankeles
Nu ašarelių.

1. Пойте, дѣвушки!
Почему вы не поете?
Для чего вы смотрите на меня
Озабоченную?
2. У меня въ сердечкѣ есть
Заболтушка;
Въ ртотовѣ садикѣ
Изъязы.
3. Рута не сѣяна,
Не подота,
Вѣнокъ не свить
И не надѣванъ.
4. Не буду я сѣять руту
И полоть не буду,
Не буду вить вѣнка
И носить не буду.
5. Посѣю я лень,
Его полоть я буду,
Натку полотень,
Ихъ носить я буду.
6. Вѣлится мое полотно
Отъ росы,
А мои ручки
Отъ слезъ.

5. Var. Жив. Стар. 1893 г., IV вып., стр. 527.

1. Išleidau žiūrį pro langą,
Pats atsisedęs dumojau;
Fodri, fodrá, fodrá la la ¹⁾,
Pats atsisedęs dumojau.
2. Kur leisio berą žirgelį,
Kur pats ejsio nakoute;

1. Я выпустилъ синичку чрезъ окошко
Самъ думалъ, сѣвши;
Фодри, фодра, фодра ла ла,
Самъ сѣвши думалъ:
2. Куда пушу я бурога конечка,
Куда пойду самъ ночевать;

¹⁾ См. припѣвъ L. B. L. 120 faldridi faldra. Этотъ же припѣвъ я слышалъ въ этомъ году (1894 г.) въ одной латышской пѣснѣ. Если я не ошибаюсь, онъ служитъ признакомъ нѣмецкаго происхождения мотива.

<p>Fodfi, fodrá, fodrá la la,
Kur pats ejso nakoute.
3. Išlejsio žirgą į lonką,
Pats ejso pri jauną mergiuną
и т. д.
4. Mergiale mona, jaunoje(i),
Ar ne gali, Tamst, prijimte? и
т. д.
5. Berneli mona jaunasis,
Aš Tamst(as) negalio prijimte; и
т. д.
6. Toro durales girkždontes,
Sverna raktelius skombončius;
и т. д.
7. Mergiale mona, jaunoje(i),
Aš Tamstą jimsio mokite; и т. д.
8. Kap riak durales daryte,
Sverna raktelius valdyte; и т. д.
9. Pakiaik duriales nab—girkždęs,
Suspausk raktelius na b-skum-
bės?...
10. Berneli mona jaunasis,
Mokyk tu sava žirgelį; и т. д.
11. Kap keliu begte, rysnote,
Vandenį gerte, sliurpsnote; и т. д.
12. Vandenį gerte, sliurpsnote,
Aviz(el)es jeste, rupsnote; и т. д.</p> <p>6. Čion susirinka turtingas panas;
Anas terp savės kalb rožnas kal-
bas;
Už paselninką ejt ne norėje,
Už gaspadorių kožna ketėje.
Vo kap pasena, paselninks ne b-
jam;
Koudel ne eje, kad jauna bova?
Panele saka: pasoga yra.
Kas ta pasoga, kad dontes byra:

Brongis spodničės už nėka yra;
Kad per senomą dontes išbyra;
Perla, karolia kaktą nutraukė,
Kad per senomą kaktą suraukė,
Iau į parėdką važiuote gana,
Bet jau tu esi marcava pana...
Telšiuں povėte daug tokiun yra,

Kad perse nomą neb-gava vyra;
Vo katras girdat, prašom nepikte!

Bet ta dajniuška tejsybe štyra.</p> | <p>Фодри, фодра, фодра ла ла,
Куда пойду самъ почевать?
3. Коня пуцу въ поле,
Самъ пойду почевать къ юнымъ
дѣвшнямъ. и т. д.
4. Дѣвица моя юная,
Не примете-ли Вы меня? и т. д.
5. Молодецъ мой юный,
Я не могу Васъ принять; и т. д.
6. У насъ двери скрипучія,
Ключи отъ свирни звенящіе; и т. д.
7. Дѣвица моя юная,
Я примусь Васъ учить; и т. д.
8. Какъ нужно двери отворять,
Овладейте ключиками отъ свирни
и т. д.
9. Подними двери, не заскрипѣвши,
Сдѣлай ключики, не зазвенѣвши;
и т. д.
10. Молодецъ мой юный,
Учи ты своего конька; и т. д.
11. Какъ ѣзжать по дорогѣ, рысить,
Какъ воду пить, тянуть; и т. д.
12. Воду пить, тянуть,
Овесъ ѣсть, грызть; и т. д.</p> <p>Здѣсь собрались богатая панна;
Онѣ между собою ведутъ разные
разговоры;
За поселянина идти не хотѣли;
За хозяина каждая желала.
А какъ состарѣлись, поселянинъ
ужъ не беретъ:
Почему ты не шла, когда молодобыла?
Панночка говоритъ: приданое есть.
Что тутъ приданое, коли зубы
сынятся.
Дорогія платья ничего не значать,
Если отъ старости зубы сынятся.
Перлы, коралы шею оттянули,
А отъ старости лобъ стянуло;
Уже на свадьбу ѣздить довольно,
Уже ты старая панна.
Въ Тельшевскомъ уѣздѣ много есть
такихъ,
Что отъ старости не достали мужа.
А вы, которыя слышите, пожалуйста,
не сердитесь!
Нѣсенъ же эта чистая правда</p> |
|---|---|

7. Aj, mergiāle, kon ne šoki,
Ar ne drejsi, ar ne moki?
Kad ir moko, bet ne šoko.
Skaust kojales per kelelius.

Ай, дѣвушка, почему ты не плашь?
Возьмься-ли ндр не умѣшь?
Хоть и умѣю, все-жь не плашу:
Болят ножи въ колѣвахъ.

8. Var. B. L. B. 97. Iušk. 410

1. Vajkščiōji meškele pustyne, pus-
tune,
Tajsē sau patala lužtvune, luž-
tvune.

Toki nesčeste užteka:
Nakty pedas ne užsnēga,
Znoks yra, znoks yra.

2. Eje strelčius ryta nedelios, ne-
delios,
Rades dronsas pedas, dyvyjos,
dyvyjos.

Taj yra gera gaspadyne,
Kur beteles bečiulava
Petnyčio, petnyčio.

3. Panedele rytą žiniomis, žiniomis;

Apstojiosdvarą tylomis, tylomis,
Meška unt patala sedusins ry-
moji,
Aplink strelčių rodą nēka ne
žinoji,

Nēka ne žinoji.

4. Atstumisi patalą,
Pasekajše šaravara,
Ejn keliu, ejn keliu.

5. Išeje mėškele
Čese nepokajaus,
Sateko unt keli
Dedelį razbajų,
Dedelį razbajų.

6. Vejnas šava, gonas dare,
Ontras šava, balša dare...

(далее записать мѣ не удалось).

1. Бродилъ медвѣдь по пустынѣ, по
пустынѣ,
Устранвалъ себѣ постель въ хво-
ростѣ, въ хворостѣ.

Такое несчастье случилось:
Ночью слѣдъ не покрылся снѣгомъ,
Знакъ есть, знакъ есть.

2. Идетъ охотникъ въ воскресенье
утромъ,
Встрѣчается ему ясный слѣдъ, ди-
вится онъ.

Вотъ это хорошая хозяйка,
Которая у пчелъ хозяйничала
Въ пятницу, въ пятницу.

3. Въ понедѣльникъ утромъ, по усло-
вию,

Окружила ея дворъ потихоньку,
Медвѣдица сдѣла на постели спо-
койно,

О совѣтѣ охотниковъ ничего не
знала,

Ничего не знала.

4. Поднялась съ постели,
Натянула шаровары,
Идетъ путемъ-дорогою.

5. Вышла медвѣдица
Во время неспокойное,
Встрѣтила на пути
Большой разбой,
Большой разбой.

6. Одинъ стрѣльнулъ, раны сдѣлалъ,
Другой стрѣльнулъ, она крикнула.

9.

Эта пѣсня, какъ мнѣ сказали въ Шилахъ сами пѣвцы, взята изъ Poļangos Iuze Волончевскаго, вообще очень распространенной въ Латвѣ книжки. Варианты къ этой пѣсни (съ разными припѣвами): Poļangos Iuze стр. 10 (другой говоръ, припѣвъ тотъ же), Fort. № 99, Iušk. № 381 (припѣвъ: versum daidūm), Kolb. № 51 (припѣвъ: he, he, dziūm, dziūm), Brug. 91 (припѣвъ: ehē, dziūm, dziūm). Отсутствие этой пѣсни въ сборникахъ пѣсенъ прусскихъ, литовскихъ и въ сборникахъ раньше 70 года указываетъ,

кажется, на заимствование этой песни из книжки Волончевского, сюда же она пошла, вероятно, какъ переводъ русской песни: «жилъ, былъ у бабушки сѣренькій козликъ».

1. Iššoka vožiokas į rutų daržą,
Oh vej, oh vej, vej, vej į rutų daržą	1. Выскочилъ козликъ въ рутовый садъ,
Охъ вей, охъ вей, вей—въ рутовый садъ.
2. Ej bobote vože varyte и т. д.	2. Идетъ бабушка козлика гнать и т. д.
3. Ne dors vožiokas, ne nor klausyte и т. д.	3. Не добръ козликъ, не хочетъ слушаться...
4. Pajeme bobote elgą votagą, и т. д.	4. Взяла бабушка длинный вѣтухъ...
5. Uždrože vožioką par pat oudėgą, и т. д.	5. Ударила козлика по самому хвосту...
6. Išbega vožiokas į tyrus laukus, и т. д.	6. Убѣжалъ козликъ въ широкія поля...
7. Eje bobote vože iškote, и т. д.	7. Идетъ бабушка козлика искать ..
8. Sutinka bobote do vilko pelko, и т. д.	8. Встрѣчаетъ бабушка двухъ сѣрыхъ волковъ...
9. Vilkele mona, ne matet vožioka mona?...	9. Волки мон, не видѣли-ли козлика моего...
10. Tava vožele ragele vejne ..	10. Отъ твоего козлика одинъ рожки...
11. Išejn bobote ragun iškote...	11. Идетъ бабушка рога искать...
12. Atrada bobote do dedžio rago...	12. Нашла бабушка два большіе рога...
13. Parneši bobote tus dedžius ragus...	13. Принесла бабушка тѣ большіе рога...
14. Iš to ragele paderba didį trubą...	14. Изъ того рога сдѣлала большую трубу...
15. Iš to ragele igeje sau gražį rubą...	15. Изъ того рога нашла себѣ славное платье...
16. Iš ontra ragele arkli posnağą...	16. За другой рогъ добыла себѣ лошадиную подкову...
17. Ton pasnağą išmajnė molinį pouđą...	17. Ту подкову вымѣняла на горшокъ муки...
18. Išvere bobote sau joudą potrą...	18. Сварила бабушка себѣ черной пурь...
19. Sukule bobote ton molinį pouđą.	19. Разбила бабушка мучной горшокъ...

10. Пословицы.

1) Durnas par vesą pilvą.	Дуракъ по всему брюху.
2) Atsarga gėdas ne dara.	Осторожность стыда не дѣлаетъ.
3) Kop urednikas pagadys, to ir viskupas ne patajsys.	Что урядникъ испортитъ, того и епископъ не исправитъ.
4) Deĩ geros potros bļogs pilvs te sprokst.	Для хорошей пища хоть лонни дурное брюхо.
5) Dulkę preš vejį ne atrusi.	Пыли противъ вѣтра не отдуешь.

II. М. Лаукава.

1. Вар. I. 35.

1. 1. Tajp toli nuduta,
Tajp toli pražudita, (вм. pražadeta?)

Už du šimtu milelu,
Už žaluju girelu.
Arge ana parlektu,
Pas matušį sugrinštu? | 1. Такъ далеко отданная,
Такъ далеко погубленная (общанная?),

За двѣ сотни миль,
За зеленые лѣса.
Неужто она прилетѣла бы,
Къ матушкѣ возвратилась бы? |
| 2. Leksiu į girelį
Pas margą gegelį
Pažiūti sparnelų
Ir rejbyjų pūnksnelų. | 2. Полечу въ лѣсовъ
Къ нестрой кукушкѣ
Взять въ займы крыльевъ
И рабыхъ перышекъ. |
| 3. Lekčiu pas tatušį
Ir lekčiu pas matušį
Ivišnelu sodnelį
Po dajmantu longelį; | 3. Полечу къ батюшкѣ
И полечу къ матушкѣ
Въ вишневый садикъ
Подъ алмазное окошечко. |
| 4. Tatušį lingučiu,
Matušį kukučiu,
Kad migele ne maktu,
Migele ne migotu. | 4. Я вликала бы для батюшки,
Куковала бы для матушки,
Чтобы сномъ не спали,
Сномъ не спали. |
| 5. Matuši kelusi,
Langa praverusi,
Kas tenaj do paukštelis,
Kur po rutų darželį? | 5. Матушка поднялась,
Окошко открыла.
Что тамъ еще за пташка,
Что въ руковомъ садикѣ. |
| 6. Kelketes, sunele,
Kelketes, jaunije;
Užmušket tun paukštelį,
Kur po rutu darželį. | 6. Вставайте, смышочки,
Вставайте, молодые,
Убейте эту пташку,
Что въ руковомъ садикѣ. |
| 7. Paūkėk, matuši,
Paūkėk, senoji,
Be ne musu sesele,
Be ne musu jaunoji? | 7. Подожди, матушка,
Подожди, старая,
То не наша-ли сестрица,
То не наша-ли молодая? |
| 8. Ar tad gali buti?
Tajp toli nuduta,
Toli pražudyta;
Arga ena parejtu,
Pas matušį sugrinštu. | 8. Можетъ ли это быть:
Такъ далеко отдана,
Такъ далеко погублена.
Неужели она пришла бы,
Къ матушкѣ вернулась бы? |

2. Вар. Isvd. 93, Isvd. 53. I. 1012. Br. L. Br. 21, 8, 1. Bez. 59. Lesk. 69.

1. Marge dvara, marge dvara,
Dejmonta langelej.
Auga sodne žale žara
Raudonas ugelis.	1. Пестрые двory, пестрые двory,
Алмазные окошечки.
Растутъ въ саду зеленые листья,
Красныя ягодки.
2. Ten ¹⁾ vakščioja, ulavoja	2. Тамъ бродила, гуляла

¹⁾ Собственно, это не *ен*, а *n lomav*.

- Jaunoji panele
Po žalijį sodinelį,
Po ratų darželį.
3. Aš panele «labą dieną»,
Panele ne žodeli.
Oj panele, oj jaunoji,
Oj ko taip didžujis?
4. Roda bučiu Tamstas buti,
Kad matuši lejtul
Matušeles pažadeta,
Kajp parduta bučiu.

- Юная барышня,
По зеленому саду,
По руговому саду.
3. Я барышнѣ «добрый день»,
Барышня ни словечка.
Ахъ, барышня, ахъ юная,
Чего ты такъ важничаетъ?
4. Рада была бы Вашею быть,
Кабы матушка пустила;
Матушкой обѣщанная,
Я была бы, какъ проданная.

3.

Одна изъ самыхъ распространенныхъ пѣсень: варианты ея есть, кажется, въ каждомъ сборникѣ изъ окрестныхъ мѣстностей: см. Isvd. 326, 327, 328, 339, 345: Bez. 37, 46. Br. 3; около Россіенъ этой пѣсни нѣтъ.

1. Oj, sakali, sakaleli,
Tu aukšta lakioji;
Nulekdamas, parlekdamas,
Naujinas nešioji.
2. Ir parneše naujinelį
Smutną ir ne gerą,
Kad ir mona paniulate
Už kitą išejna.
3. Tegul ajna, tesizina,
Tegul Diévs padedi.
Užkinkiket mon žirgelius
Ir aš pats važiusiu.
4. Kad aš sėdau į karėtą,
Karėta lingava,
Kad važiavau par vejelį,
Vejeli žaliava.
5. Kad važiavau viškelelu,
Smilteles dulkėjė;
Kad užgavau akminelį,
Ugnelis žibėjė.
6. Gale lauka kopličele,
Nauje muravota,
Dar yr muna paniulate,
Dar ne vinčevota.
7. Aja panele par božnyčę,
Ponus vitodama;
O mun širdis pusiau plišta,
Unt jos žiuredamas.

1. Ахъ, соколъ, соколочекъ,
Ты высоко летаешь,
Прилетаа, улетаа,
Ты новости носишь.
2. И принеши новость
Печальную и не добрую,
Что и моя барышня
Выходить за другого.
3. Пусть идетъ, пусть какъ себѣ знаетъ.
Пусть ей Богъ поможетъ.
Запрягите мнѣ лошадохъ,
Я и самъ поѣду.
4. Когда я сѣлъ въ карету,
Карета закачалась;
Когда я ѣхалъ по лоцинѣ,
Лощина зеленѣла;
5. Когда я ѣхалъ большою дорогою,
Пыль поднималась;
Когда попадалъ на камень,
Отъ камня искры отскакивали.
6. Въ концѣ поля часовня,
Недавно построенная;
Еще моя барышня
Еще не обѣщана.
7. Идетъ барышня по церкви,
Привѣтствуя господъ,
А мое сердце чуть не разрывается,
На нее глядючи.

4. ¹⁾ Var. LB. B. Apè žiūrke, katrà už karaliūnaiczio tekėjo.

Vina karalėne turėja trys sunus;
ana nedelios rytmete saka sava su-
namas: «važiuoket į bažnyčą; katras su-

Одна королева имѣла трехъ сыновей;
она въ воскресенье сказала своимъ сы-
новьямъ: «побѣжайте въ церковь; который

¹⁾ Эта сказка записана отъ старушки—сестры ксендза, слѣдовательно—особи до-
вольно образованной, что и отразилось на ея непостоянномъ соблюденіи діалекта.

nus bažnyčioje atraste poną—unt galvos kvėtką, tą tas pajimk, parvesk sava, ta bus tava pati». Ans pamate ėaupkoje sedončj bajoratę ir unt anos galvos kvėtką žydėja ir ano akisi pasirode ėabaj graži; ontras sunus ontro nedelio atėje į bažnyčę, rada unt bednos mergelės kvėtką žydončj ir anam ėabaj patika; parvezė numo į palotiu ir ėabaj patika motynaj; tretjas sunus ne rond pačios deł savės, išėje unksti iš pakajaus; sutink varlelę šukujenčią, unt jos varleles galvos didele graži kvėtką žyd ir ons pajemė tą varlelę į pakajų ir padėje unt žėmes; ir ana palinda po łovos. Įjaja sunus pas motyną ir saka: «turu pačią varlelę». Ta dabar saka motyna: «katra iškėps duną deł mones iš tun triun marčium». Įaje tas jaunikatis pri sava varleles: «ak, bėda mona! kas mon duną iškėps». Varlele atsake: «nešk mitus deł manis ir vondenį ir medžių, o pats išėjkes. Potam unt rytmeče jejk». Iškėptą duną rada varleles kun gražiausę; bajorės duna ir muzikes ir varleles; motyna prerekusi duną muzikes pakoštavoja: ėabai skani buva, deł darbininkų duną ėabaj gera; bajorės duna ponams ir kunigams valgyt, vo varleles duną karaliu ir popėziu valgyt. Potam pasimyslėja ana motyna ir pasake: «katra iškėps pyragus, ta aš pamatysiu, katra geresni bus»? Visas trys iškėpė; ne vėnos toki pyraga na buva skani, kap varleles. Potam pasimyslėja motyna, kad rejkt dute marškines sjuti; potam įjaje jaunikatis tas pri varleles: «ak» saka: «bėda mona, kad nėr kam pasjuti marškinius», vo varlele atsake: «įnešk audimą ir žirkles ir adetą ir noperstką ir siužus; palik, išėjk sav». Unt rytmete jejn: marškinia ant stało didele graži pasjuta; neše jis motynaj sava parodyt; pajemė ana bajorates marškinius sjutus, pajemė muzikes marškinius pasjutus; motyna pavejžėje tus marškinius: muzikes marškines gaspadoriams nešioti, o bajorates ponams ir kunigams gal nešioti, jos darba, vo varlelės karaliams ir grafams: tap ana graže pasjuva; dabar motyna

smiņь въ церкви найдеть панну—на головѣ букетъ, ту пусть возьметъ онъ, приведеть себѣ, та будетъ твоей женой». Одинъ замѣтилъ сидящую на лавкѣ дворничку и на ея головѣ букетъ цвѣтовъ и на его глазъ она показалась очень хороша; другой смиņь въ другое воскресенье пришелъ въ церковь, нашель на бѣдной дѣвущкѣ цвѣтущій букетъ, и она ему очень понравилась; привезъ домой во дворецъ, и она очень понравилась матери; третій смиņь не находить жены для себя; вышель онъ рано изъ покоевъ; встрѣчаетъ эвакуующую лягушечку, на головѣ той лягушечки большой красивый букетъ цвѣтеть, и онъ взялъ ту лягушечку въ покой и поставилъ на полъ, и она поползла подъ кровать. Выходить смиņь къ матери и говорить: «любю жену-лягушечку». Вотъ теперь говорить мать: «Которая испечеть хлѣбъ (черный) для меня изъ этихъ трехъ невѣстокъ? Пошелъ тотъ юноша къ своей лягушечкѣ: «ахъ, горе мое! кто мнѣ хлѣбъ испечеть»? Лягушечка отвѣтила: «неси муку для меня и воды и дровъ, а самъ выходи. Потому на утро войди». Онъ нашель хлѣбъ, испеченный лягушечкой, самый прекрасный; дворянки хлѣбъ, мужички и лягушечки; мать, разрѣзавши хлѣбъ мужички, попробовала его: онъ былъ очень вкусенъ, для работниковъ хлѣбъ очень хорошій; дворянки хлѣбъ господамъ и всендзамъ кушать, но хлѣбъ лягушечки кушать королю и цалѣ. Потому подумала эта мать и сказала: «которая испечеть (бѣлые) хлѣба, такъ я посмотрю, которая лучше будетъ». Всѣ три испекли; ни у одной не былъ такъ вкусенъ хлѣбъ, какъ у лягушечки. Потому подумала мать, что нужно дать рубашки шить; потомъ вошелъ юноша тотъ къ лягушечкѣ: «охъ», говорить: «бѣда моя, что некому шить рубашки», но лягушечка отвѣтила: «принеси ткани и ножницы и иглу и наперстокъ и нитокъ; оставь, уходи себѣ»; на утро онъ входитъ: рубашка на столѣ очень хорошо сшитая; онъ понесъ матери своей показать; взяла она дворянкой сшитыя рубашки; взяла рубашки, шитыя мужичкой; посмотрѣла мать на эти рубашки: рубашки мужички крестьянамъ (хозяевамъ) носить, а дворяночки господамъ и

pasimyslēja: «turet dabar, vajkaj mona, važiuty *) j šliubā»; ijajē jaunīkajis: «ak», sake: «varlele mona, mona broļiaj jims šliubā su motriškoms, vo aš ne žinan su kum!»; ana atsake: «uzkinkik šešius arklius j karētā ir munj padēk karētoje ir pats sesk su munim drauge». Antvažiava vesas tryns karētas pri šliuba, sueje ani j bažnyčē; bajorate jim pirma šliubā, vo muzike potam jim šliubā, vo tas jaunīkajis saka: «ak, Deve mona, ak, su kum aš šliubā jimsu?» Povejzēs po dešīnā ruka, pamate didele gražj pana, auksunse pasiredzusia: «as esu pati tava; ejnam šliubā jimti». Ana po šliuba ataja j pusē bažnyčos ir prapule; ty ¹⁾ broļiaj jo susēda su sava pačioms j karētā, vo jis važiū su sava varlele; parvažiava numo, jaja j pakajū su sava varlele, palejda jen unt žemes, ana palinda po lovos; vakare veļaj: «ak», saka; «varlele mona, mona broļiaj su pačioms guls, vo aš su kum gulsu?»—«Užgesik žvakē».—Kap užgese žvakē, tap ana jam pasake: «gulk dabar j lova» ir jis atsigule j lova. Ons pamate, kad ana strošne graži pana yra; kap ana užmiga, tap ons išlepa iš lovas, jea palka miktončj; veļzēs ons po lovas, veļzē, kad nug varlelē tikt skurele yra. Ons vel jgule j lova, nēko ne sakē; ir ons užsidagē žvakē ir pamate, kad ana didele graži; kap jis užmiga, tap ana atsikele iš lovas ir vel jlanda j sava skurelē; patam pradēja pasakoti sava motynaj, kad ana graži didele naktj, vo diņā varlele; tap motyna tarē, kad palik vakare, kad jeijsi gulti, durj ne užrakintā, aš noru pamatyte. Kap motyna pamate, kad dideli gražybe, tada ana lipē pečjū grejtaj pakurti; ana pajēme tū skurelē ir mete j pečjū, vo motyna veļzedama džiangēs, kad tajp graži; kap ana atsibude, tap ana išlipa iš lovas, ne rond sava skureles; tap ana sušuka, «ne gera», sake: «padaryta, aš bučiau suņ pagimdžusj, ta aš

кседзамъ можно носить, ея работу, но (рубашки) лягушечки королямъ и графамъ: такъ хорошо она шила; теперь подумала мать: «теперь вы должны, дѣти мои, ѣхать на свадьбу». Вошелъ юноша: «ахъ», сказалъ онъ: «лягушечка моя, мои братья принять обрученіе съ женщинами, а я не знаю съ кѣмъ». Она отвѣтила: «запряги шесть лошадей въ карету и положи меня въ карету и самъ садись со мною вмѣстѣ». Приѣхали всѣ три кареты на свадьбу, сошли они въ церковь; дворяночка принимаетъ первая обрученіе, мужичка потомъ принимаетъ обрученіе, а этотъ юноша говоритъ: «ахъ, Боже мой, ахъ, съ кѣмъ я приму обрученіе». Взглянувши на правую руку, онъ увидѣлъ очень красивую панну, разряженную въ золото: «я жена твоя, пойдемъ принимать обрученіе». Послѣ свадьбы она отошла въ сторону и пропала; эти братья его сѣли со своими женами въ карету, а онъ ѣдетъ со своей лягушечкой; приѣхалъ домой, вошелъ въ покои со своей лягушечкой, опустилъ ее на полъ, она поползла подъ кровать; поздно вечеромъ онъ говоритъ: «ахъ, лягушечка моя, мои братья съ женами лягутъ, а я съ кѣмъ лягу?»—«Погаси свѣчу!»—Когда онъ погасилъ свѣчу, то она ему сказала: «ложись теперь въ постель», и онъ легъ въ постель. Онъ увидѣлъ, что она страшно красивая панна; какъ она уснула, такъ онъ всталъ съ постели, оставилъ ее спящей; посмотрѣвши подъ кровать, онъ увидѣлъ, что отъ лягушечки только шкурка. Онъ снова легъ въ постель, ничего не сказалъ; и онъ зажегъ свѣчу и увидѣлъ, что она очень красива; когда онъ заснулъ, то она встала съ постели и снова влѣзла въ свою шкурку; потомъ началъ онъ разсказывать своей матери, что она очень красива ночью, днемъ же лягушечка; такъ мать сказала, что оставь вечеромъ, когда пойдешь спать дверь не замкнутой на ключъ, а хочю посмотрѣть. Когда мать увидѣла, что красота велика, то она велѣла поскорѣ затонить печь; она взяла ту шкурку и бросила въ

¹⁾ Почти, какъ русское м.

bučiau palikusi išganyta; vo dabar ejnu į gires ješkoti sava vytas». Išdauže longą ir išleke par longą ir nuleke, kap paukštis, į girę. Ir ana rada mažą trobelį ir ana tyn (=tū) palika, palika apkaustyta su gelžinajs lunkajs. Eja tas jaunikajtis verkdams jos ješkoti ir atrada trobelį ir seną bobelę ir paklause: «matušate, ar ne atlékė kokia panele?» Atsake ta bobele: «yra, kamaroje, terp gelžinų lunku; aš atdarysiu komaras durys», ir išėja pana jauna terp gelžinun lunkun, ir ons kltause tos senos bobeles: «kun aš turu dabar daryte?» Ana jam pasake: «storokis duti 1) jaj į ausį, vo kap sudusi į ausi, ty (=ty) nubers ty lunkaj, paliks ana graži motriška, ir puls unt taves, apsikabins unt kakta, ir ana pradės bučíte mejlingaj, iš to didele džiauksma pradės verkti». Ejna potam sasikebė, ejna numo; pareje numo. Motyna pamačusi anus, iš to džiauksmo verkti pradėja; ir ejn par sodną, ir rond naują pafočių; ten (=tū) buvo užkejkta jauna panele; kap anudu pareja į sava pafočių, rond visus skarbus ne apsakitus, linksme buvo kampanija, vesele, susirinkima iš to džiauksma, linksmybes didelias.

печь, мать же смотря радовалась, что она так хороша; когда она проснулась, то она встала съ постели, не находить своей шкурки; так она заквакала: «не ладно», сказала она: «сдѣлано, я родила бы сына, тогда я была бы спасена; теперь же иду въ дѣса искать себѣ мѣста». Выломала окно и вылетѣла черезъ окно и улетѣла, какъ птица, въ дѣсь. И она нашла маленькую избушку и она тамъ осталась, осталась тамъ обложена желѣзными листами. Пошелъ тотъ юноша, плача, искать ее и нашелъ избушку и старую старушку и спросилъ: «магушка, не прилетѣла-ли сюда какая барышня». Ответила та старушка: «есть, въ комнатѣ, между желѣзныхъ листовъ, и отворю двери комнаты», и выходитъ панна молодая между желѣзныхъ листовъ, и онъ спросилъ у той старой старушки: «Что я теперь долженъ дѣлать?» Она ему сказала: «постарайся дунуть ей въ ухо, и, какъ дунешь въ ухо, то осмылятся тѣ листы, станеть она красивая женщина, и прильнетъ къ тебѣ, повѣсится у теби на шеѣ и начнетъ цѣловать тебя ласково, и съ той великой радости начнетъ плакать». Потомъ идутъ они обнявшись, идутъ домой; пришли домой. Мать, увидѣвши ихъ, съ этой радости плакать принялась; и идутъ они черезъ усадьбу, и находятъ новый дворецъ: тамъ была проклятая юная барышня; какъ приходять они въ свой дворецъ, находятъ всюду богатство несказанное, радостное было общество, свадьба, собранія съ той радости, великія празднества.

III. Хвейданы.

(Первыя 4 пѣсни записаны отъ лица происхожденіемъ изъ Хвейданъ, по живущаго теперь и заимствовавшаго нѣкоторыя черты Салантскаго діалекта).

1. Pasakyk mon, skajsti rože,
Bene pine Tamstą praustą
Kas dinelę, kas adyną,
Kas tajp gražej užaugena?
Pasakyk mon, lelįjele,
Ar anjošas, ar panele?

1. Расскажи мнѣ, прекрасная роза,
Не плели ли тебя омываемую
Каждый день, каждый часъ,
Что такъ прекрасно взростили тебя.
Скажи мнѣ, лелійка,
Ангель-ли ты или дѣвушка?

1) duti (здѣсь не=dūti, дать) изъ русскаго дуть.

2. Ak, strelčiukaj, kliste, kliste,

Arge munes ne pažinste?
Aš mergele ir mon doje
Ir broliukaj, kajp er tu;
Iejgi munes nesebajda,
Dukes prilejst lupoms vejda.

3. Iejgi nori ženklą jimte,
Imk kvėtkelį ant paminkla.
Iej žankysi tėva dvarą
Rudenelę ir vasarą;
Iej sutiksi su jo vale,
Pas mon ronką gaute gali.

2. Ахъ, охотничекъ, ошибаешься, ошибаешься,

Неужели ты меня не узнаешь?
Я дѣвица и у меня двое
Есть братьевъ такихъ, какъ и ты;
Если ты меня не боишься,
Дай прикоснуться губами къ лицу.

3. Если хочешь получить знакъ,
Возьми букетикъ на память.
Если будешь посѣщать отцовскій домъ
Осенью и лѣтомъ,
Если согласишься съ его волей,
Можешь получить мою руку.

2. Вар. I. 1517.

1. Ak tu Dėve brangus,
Kon dabar darysiu?
Rupesninga širdes mona,
Kum aš patėšysiu?

2. Ne turiu tetuše,
Ane matušeles,
Ne brolele, ne seseles,
Su kum pakalbėte.

3. Ani pavyduklej
Visi skersi žiura,
Kad pamate monį jauną,
Su berneliu kalbant.

4. Žad mane karote,
Ugnej sudėginte,
Ar vandenej nuskandinte,
Nug Tamstas atskerte.

5. Berneli jaunasis,
Onžule žaliasis,
Musent mongs neatmesi,
Kitos ne be vesi?

6. Mergeli jaunoji,
Rutele žalioji
Iuk vedous nėks nebatskirs,
Kajp juda žemele.

7. Ejsma į bažnyčę,
Dėva avenyčę,
Ir prijimsma šventą šliubą
Ir bėgostovenstvą.

8. Išėjn kunigeles,
Dėva avyneles,
Suriš vedaus bahtas ronkas,
Sukejs auksa židus.

9. Gista volungeli
Ant aukšta kalnele;
Kur gejdaje volungelė
Devynejs balselejs.

1. Ахъ ты Господи дорогой,
Что мнѣ теперь дѣлать?
Ослабчено сердце мое,
Чѣмъ я его утѣшу?

2. Не имѣю ни батюшки,
Ни матушки,
Ни брата, ни сестрицы,
Съ кѣмъ бы поговорить.

3. Они изъ зависти
Всѣ смотрятъ косо,
Когда увидѣли, какъ я юная
Съ молодежь говорила.

4. Хотятъ меня наказать,
Въ огнѣ сжечь,
Въ водѣ утопить,
Отъ Васъ отлучить.

5. Молодецъ юный,
Дубъ зеленый,
Можетъ, меня не бросишь,
На другой не женишься?

6. Дѣвица молодая,
Рута зеленая,
Ужъ насъ никто не разлучитъ,
Кромѣ черной земли.

7. Пойдемъ въ церковь,
Божью овчарю,
Примемъ святое обрученіе
И благословеніе.

8. Выходитъ ксендзь,
Божій пастырь (овечій),
Свяжетъ намъ бѣлыя руки,
Обмѣняетъ золотыя кольца.

9. Поетъ иволга
На высокой горѣ;
Вотъ гдѣ пѣла иволга
Девятью голосами.

10. Ne volunges balsas,
Ne geres paukšteles,
Tiktaj mona matušeles
Mejlingi žodelej.

10. То не иволги голосъ,
Не голосъ лѣсной пташки,
То моей матушки
Милыя словечки.

3. Var. Br. L. Br. 6 и много другихъ. Эта пѣсня славя изъ отдѣльныхъ распространенныхъ пѣсенокъ, какъ и всѣ хвейданскія пѣсни.

1. Ant kalno gūsnis,
Po gūsnė vando.
Ten vaikščiujė paniulajte
Po menesiną.
2. Bajors pri vandens,
Pana nu vandens.
Paŭkeke, graže pana,
Dok žirgų vandens.
3. Ne galiu luket,
Nej ilgaj stovet,
Šalta rasa, o aš basa
Pašalau kojas.
4. Pajimk ptoščelū,
Pridengk kojeles,
Kad žinočiau mana busi,
Perkčiau kurpeles.
5. Ne pirk deš monęš,
Pirk deš savęs.
Aš turiu matušelę,
Nuperks deš monęš.
6. Mergeli jauna,
Ar busi mona?
Gana Tamstaj mile bučiau,
Ne moku darbą.
7. Turiu bizuną
Išmoksi darbą,
Vo ši žalė berža rykšte
Onkstin pabudins.
8. Turi bizuną
Deš bėrą žirga,
Vo ši žalę berža rykštę
Deš Tamstos patys.
9. Aš ir myslėjau.
Kad tu panele;
Kajp pavejziū į akeles,
Pajudakele.
10. Aš ir myslėjau,
Kad tu didis pons;
Kajp pavejziū i vejdelį,
Patsaj cigons.

1. На горѣ нва,
Подъ нвой вода,
Тамъ гуляла барышня
При мѣсячномъ свѣтѣ.
2. Дворянинъ къ водѣ,
Панна отъ воды,
Подожди, прекрасная панна,
Дай коню воды.
3. Не могу ждать,
Долго стоять,
Холодна роса, а я боса,
Обморозила ноги.
4. Возьми плащъ,
Покрой ножки,
Кабы зналъ, что ты моей будешь,
Купилъ бы башмачки.
5. Не покупай для меня,
Покупай для себя.
Я имѣю матушку,
Купить для меня.
6. Дѣвушка юная,
Будешь ли моей?
Довольно была бы я мила Вамъ,
Не умѣю работать.
7. Имѣю книгу,
Выучисья работать,
А эта зеленая березовая розга
Рано разбудитъ.
8. Имѣешь книгу
Для бурога коня,
А эту зеленую березовую розгу
Для себя самого.
9. А я-то думать,
Что ты барышня;
Какъ посмотрю въ глаза:
Черноглазочка.
10. А я-то думала,
Что ты великій панъ;
Какъ посмотрю въ лице:
Самый цыганъ.

4. Var. Br. L. Br. 83, 84. 85. I. 573. I. Svd. 873, 776, 1014. I. 1556.

1. Šen naktelį, par naktelį,
Miga ne migojau:

1. Эту ночку, цѣлую ночку,
Сномъ не засыпалъ я,

<p>Žalioj lankoj par naktelį
Žirgelius dabojaū.
2. Užmigau, užmigau
Mažą valondelę;
Išgirdau, išgirdau
Didį naujinelį:
3. Močiukele raganele,
Mones ne kensdama,
Užrytena akminelį
Už svirna durelę;
4. Užrakina svirna durys
Su auksa raktelu.
Ir atjoje jauns bernelis
Iš svečios šaleles;
5. Atritena akmenelį
Nu svirna durele,
Atrakena svirna durys
Su auksa rakteliu.
6. Tepket durys saldžiu vynu,
Kad ir ne girksėdetu,
Kad ir mona paniulajte
Sakdej išmegetu.
7. Sjuket, šaučeį, čeverykus
Žemums užkulnelems,
Kad ir mona paniulajte
Lengvej vajkščinetu.
8. Šluket, panas, naujems šlutoms,

Kad ir ne dužketu,
Kad ir mona paniulajte
Bašta vajkščinetu.</p> | <p>Въ зеленомъ полѣ дѣлую ночку
Я сторожилъ коней.
2. Заснулъ, заснулъ
На малую минутку,
Услышалъ, услышалъ
Великую новость:
3. Мачиха—вѣдьма,
Не терпя меня,
Прикатила камень
Еъ двери свѣтлицы;
4. Заперла дверь свѣтлицы
Золотымъ ключикомъ.
И прѣхалъ юный молодецъ
Изъ чужой стороны.
5. Откатилъ камень
Отъ двери свѣтлицы,
Отворилъ дверь свѣтлицы
Золотымъ ключикомъ.
6. Намажьте двери сладкимъ виномъ,
Чтобы отъ не скрипѣли,
Чтобы моя барышня
Сладко выспалась.
7. Шейте, башмачники, башмачки
Съ вязкими подошвами,
Чтобы и моя барышня
Легко гуляла.
8. Метите, госпожи, новыми вѣни-
ками,
Чтобы не пылило,
Чтобы моя барышня
Вѣлая гуляла.</p> |
|--|--|
-
<p>1. Po sodnelį vajkščiodamas,
Pamačiau bitelį.
Tujau, sėdaus už stalelį,
Pajėmęs pūnksnelį,
2. Padėk, Dėvė, geraj aprašyt:
Kad galečiau skaitydamas
Geraj išmanyt ¹⁾.
3. Pasiremęs ont rōnkeliu,
Pro longą žiurejau! ²⁾
Apė bitis mysledamas,
Teįp saveį kaibeįau:
4. Daug matyte yr unt pivas
Žolium ir biteliu;</p> | <p>1. По усадьбѣ гуляя,
Я замѣтилъ пчелку;
Тотчасъ же сѣлъ за столикъ
И взялъ перо.
2. Помоги, Боже, хорошо описать:
Чтобы я могъ читать
Хорошо понять.
3. Опершись на ручку,
Я смотрѣлъ черезъ окошко,
Думая о пчелкѣ,
Такъ говорилъ себѣ:
4. Много можно видѣть на дугу
Травъ и пчель;</p> |
|---|--|

¹⁾ Кажется, испорченная строфа.

²⁾ Интересно, какъ въ эту пѣсню, несомнѣнно, искусственнаго польскаго происхожденія вставлено совершенно народное двустопное.

Nēks na žena, kajp sutajsa

Medų ir korelių.

5. Na suskajta nēks unt dongaus
Žibončių žvajzdelų,
Vo bitele, tu šlavnioji,
Kajp tu pracevoji.
6. Priliginta tava proca,
Už anksa brongesnė,
Rožnas ugas, konfeturas
Medu formavoja;
7. Kad kas valga tava medų,
Kožnas mėnavoja;
Kad kas miršta iš krikščionų,
Uždega gromyčę,
8. Ta dušele tur patėka
Iš numenių bečių
Ir božnyčė¹⁾
Deg vaška žvakeles;
9. Atiduda dėvuj garbą
Ta maža bitele;
Ir kraučistes ne gal sjute
Siula ne vaškavęs.
10. Kad kas dudu vaška biški,
Prijam pabučiavęs,
Dabar biteninki ne buk skupa²⁾,
Atmink susedelas.
11. Nusjunks medous sklenyčelę
Kučiun vakarelj.
Ton saidybę vaįgydame
Neb mėnavos bėdų,
Dėkavosma Ponuj Dėvuj:
Sušaukėm Kalėdų.

6. Žmogus ne bagots išeje į gerą medžių kerst ir išsineše dunos abrakioką ir pasidejes ont kelma: budelis atejės ir atėmes ton dują; ir ons pareje į peklą ir ano ne-be-prijēm į peklą, kad bėdna žmogous atėme duna; anon vare užderbti; ons ateje pri to žmogous ir sake atejės: «prijimk munį, aš padėsiu derbt». Žmogous atsake anam: «aš pats mažą turu, kun derbte; kun aš dsu tavej darbą?» Tas budelis sake anam: «če yra tokias pekkes pona girio, prašysma ano, gal jis

Никто не знает, как онъ составляютъ

Медъ и соты.

5. Не сосчитаетъ никто на небѣ
Влестящихъ звѣздъ;
Ты же славная пчелка,
Какъ ты трудилъся.
6. Равна твоя работа,
Даже дороже золота:
Разныя ягоды, варенья
Медомъ формируются;
7. Кто только вѣст твоей медъ,
Каждый поминаетъ (тебя);
Когда кто умираетъ изъ христіанъ,
Зажигаютъ свѣчку;
8. Та душа имѣетъ утѣшеніе
Отъ домашнихъ пчелъ,
И въ церкви
Горятъ восковыя свѣчи;
9. Воздаетъ Богу славу
Та малая пчелка;
И портной не можетъ шить,
Не навошивши нитки.
10. Когда кто даетъ кусочекъ воска,
Принимая, цѣлуются;
Теперь, пчельница, не будь скуна,
Вспомни о сосѣдкахъ
11. Пошли стаканчикъ меда
Въ вечеръ святокъ.
Кушая эту сладость,
Не будутъ помяты горя;
Поблагодаримъ Господа Бога:
Дождался Коляды.

Небогатый человекъ пошелъ въ лѣсъ дрова рубить и понесъ съ собою порцію хлѣба и положилъ на печь; чертенокъ пришелъ и отнял тотъ хлѣбъ, и пришелъ онъ въ адъ, но его не принимаютъ въ адъ за то, что онъ отнял хлѣбъ у бѣднаго человека; гонять его заработать ему; онъ пришелъ къ тому человеку и сказалъ прія: «прими меня, я помогу работать». Человекъ сказалъ ему: «Я самъ мало люблю, что работать; какую дамъ я тебѣ работу?» Тотъ чертенокъ сказалъ ему: «естъ здѣсь у пана

¹⁾ Повидимому, несовершенная строфа.

²⁾ Вѣроятно, испорченная строфа.

pazvalys mums ten išplešte, dervą padaryte, ir įsėsma rugius».—«Nu, gera!» ir susigadeje unt to; tas žmogus saka: «laj, bus tap, aš asu pri pona, prašysu tos pelkes; ja pons pazvalys mums, ta mas darbusmos ten»; tas žmogus nuejė pri pona ir praše: «ponali, pazvalyk mune tame šmote pasiderbte dervos šmotelį, kad galečiu įseti ten jabkon». Nu, pons pazvalyj ir myslėje pons, kad na gales jis ten nėko padaryte. Parėje tas žmogus numin ir atrada ton budelį tenaj, sava numuse, ta-b-laukont; saka budelis dabar: «kun girdeja naujiną pri pona»? Zmogus atsake anam: «pazvalyje pons; jaj tiktaj galesma mas ten kun gera padaryte?» Budelis atsake: «na rupinkis: kad mas derbsma, ta ir bus gera»; ir išėje anudu į ton gerg; rove tas budelis cėzus medžius ir išderba jis ten laba šmotą dervas; įseje anudu ten rugiun šmotą ir užauga laba puiki rugė; jau tam ponu pradeje anam pavids jinty (—ūmty), ir nab-zvalej tun rugiun be-atimti; pons pats pasjunte sava šamyną ir soveže tus rugius į dvarą ir prideje dedeli daržene; tas žmogus su tu budelu laba gāles anudu sava protis ¹⁾ Tas budelis saka tam žmogu: «paūaik biškį, aš dar asu pri pona ir prašysu, kad mune pazvalytu bent viną naštą tun rugiun parsinešti; ta(s) žmogus atsake tam budeliu: «nu gera, ak tagi pri pona; jaj išprašyset, bus mums dar gera». Nueje budelis pri pona ir praše pona: «ponali, mas tap sunke pracevojom, ba-kol mas įsejom tus rugius, vo dabar ateme nu musu; pazvalyk dabar mumis bent viną naštelį parsinešty (—parsinešty); pons atsake: «neškis, kik pats paneši!» Pareje budelis pri sava žmogaus ir sake: «nu, perk kanapju bent dešimtį štukelų, vo aš vysu-t vervę ir asut pri pona parnešte tun rugiun». Nuperka dešimt štukelus kanapju ir suveje į

въ лѣсу такіа болотца, попросимъ ихъ у него; можетъ, онъ и позволить намъ ихъ выкортомить, сдѣлать пашню, и посьемъ мы рожь».—«Ну, ладно!» и стоворились на томъ; этотъ человекъ говорить: «ладно, будь такъ, я пойду къ пану, попрошу то болотце; если намъ позволить намъ, будемъ тамъ работать». Этотъ человекъ пришелъ къ пану и просилъ: «панъ, позволь мнѣ на томъ кускѣ сдѣлать кусочекъ пашни, чтобы я могъ посѣять тамъ что-нибудь. Ну, панъ позволяеть и думалъ панъ, что не сможетъ онъ тамъ ничего сдѣлать. Пришелъ тотъ человекъ домой и нашелъ того чертенка тамъ, въ своемъ домѣ, въ ожиданіи; говорить чертенокъ теперь: какую онъ слышалъ новость у пана? Человекъ отвѣтилъ ему: «позволилъ панъ; если только сможемъ мы тамъ что-нибудь доброе сдѣлать?» Отвѣтилъ чертенокъ: «не безыкопска: что мы сдѣлаемъ, то и будетъ хорошо», и вышли они въ тотъ лѣсъ; этотъ чертенокъ вырывалъ цѣлыя деревья и разработалъ онъ тамъ очень много пашни, посѣяли они тамъ много ржи и выросли очень хорошия ржи; уже начала того пана зависть разбирать, и ужъ онъ не позволяеть взять тѣ ржи; самъ панъ послалъ своихъ работниковъ и свежъ тѣ ржи въ свой дворъ и наложилъ большой сарай; тотъ человекъ съ этимъ чертенкомъ очень жалѣли своего труда. Этотъ чертенокъ говорить тому человекъ: «подожди немного, я еще пойду къ пану и попрошу, чтобы онъ позволилъ хоть одно бремя тѣхъ ржей принести»; тогда тотъ человекъ отвѣтилъ этому чертенку: «ну, ладно, иди царь къ пану; если вы выпросите, еще будетъ намъ хорошо». Пошелъ чертенокъ къ пану и просилъ пана: «панъ, мы такъ тяжело трудились, пока мы застѣли эти ржи, а ты теперь отнял отъ насъ; позволь же намъ хоть одно бремя принести». Панъ отвѣтилъ: «неси сколько самъ смесешь!» Пришелъ чертенокъ къ своему человекъ и сказалъ: «ну, покупай хоть де-

¹⁾ Вм. процес. Рассказчица, неграмотная молодая швея, очень старалась соблюдать всё отгнанки мѣстного говора и нѣсколько разъ указывала, что у нихъ говорить именно такъ; ни русскаго, ни польскаго языка она не знаетъ.

viną vervę in nueje tas budelis parnešite tun rugiun; jis pasetise į žardyną ton vervę ir sudėje visus rugius iš tos daržynes, ir atnešens į numus to žmogaus; pamates pons ne imana, kon daryte, kad jau vesą daržynę rugiun išneše. Pons tureje ļaba badončius do jaučiu; kur na kas ta galėje pri anon priete; lipe paleste tus jaučius, kad anon subadytom. Ti jaute aje ļaba baubdamis pri to žmogaus; pons mistryje, kad anon subadys unt vytas, ti jaute prieje pri ano, uns pajeme tus jaučius ir uždeje unt tos sava naštas ir pareje pri to žmogaus nešens tus visus rugius ir do jaučius ir sake: «žmogau, ar uždirbau aš tau už ton dunas abrakioka, kur aš tava pajėmiau, kur buva girio pasidejes». «Žmogus atsake: «kik ten ta bovona tos dunas maža, aš na galu tik daug nu tavę prijimte»; tas budelis atsake: «na rupinkis, aš buvau išpektas išvarys del uždirbima tos dunas; kada jau busit kontens mona užderbema, tada aš galėsu-t vel pargrinšte, kur bovis». Žmogus pasakė: «mona na buva tik verta, vo kad munim tik atedude, aš prijėmu». Budelis pasake: «nu gera, su Divu; palėk dabar nu munes spakajnis ir aš nu tavę ir grinšu dabar į pektą», ir tap pasakęs ir išėje nu to žmogaus.

сять штукъ конопил, а я совью веревку и пойду къ пану принести тѣ ржи». Купили десять штукъ конопил и свили въ одну веревку и ушелъ тотъ чертенокъ принести тѣ ржи; онъ раставилъ у жердей ту веревку и сложилъ на нее всю рожь изъ сарая и принесъ въ домъ этого человѣка; панъ, увидѣвши это, не зналъ, что дѣлать, такъ какъ онъ вынесъ уже всю загородь ржей. Имѣлъ панъ двухъ очень бодливыхъ быковъ, такъ что никто не могъ къ нимъ приблизиться; велѣлъ онъ отпустить тѣхъ быковъ, чтобы они его забодали. Тѣ быки пошли, очень сильно мыча, къ тому человѣку; панъ думалъ, что они его забодаютъ на мѣстѣ, но тѣ быки подошли къ нему, онъ же взялъ ихъ и положилъ на свое бремя и пришелъ къ тому человѣку, неся всѣ тѣ ржи и двухъ быковъ, и сказалъ: «человѣкъ, заработалъ-ли я тебѣ за ту порцію хлѣба, что я взялъ у тебя, когда ты положилъ ее въ лѣсу». Человѣкъ отвѣтилъ: «сколько тамъ было-то хлѣба моего, мало было: я не могу такъ много отъ тебя принять». Тотъ чертенокъ отвѣтилъ: «не безпокойся: я былъ выгнанъ изъ ада, чтобы заработать тебѣ за хлѣбъ; если вы уже довольны моимъ заработкомъ, то я могу снова вернуться, гдѣ былъ». Человѣкъ сказалъ: «мое столько не стоило, но если ты мнѣ столько отдаешь, я принимаю». Чертенокъ сказалъ: «ну, ладно, съ Богомъ! Теперь я тебя оставляю въ покоѣ, и ты меня, и вернусь я теперь въ адъ». И такъ сказавши, ушелъ отъ того человѣка.

IV. Вевержены.

1. Lekį vanagas į pakañnelę,
Toje pakañne tek srovni ore;

Toje upele suk verpeteles,
Tame verpete rutų krasele,
2. Toje kraseli sėd jauna mergele,

Galvą šukava ir aduksava.
Nėr mon matušės, krajtela klote,

1. Летить ястребъ въ подгорье,
Въ томъ подгорьѣ течеть быстрая
рѣка;
Въ той рѣкѣ вертится водоворотъ,
Въ томъ водоворотѣ рутовый ступль,
2. На томъ ступлѣ сидитъ юная дѣ-
вица,
Голову причесываетъ и вздыхаетъ:
Нѣтъ у меня матушки приданое
собрать,

- Nēr mon tetusē dalele doute,
3. Nēr mon brolele barvelę pirkte,
Nēr mon seseles vajneka pinte.

Saule unt dungaus krajtela
kloti,
Švejsus meneselis daleļę doute.

4. Aug sodne klevelis
Barvele pirkte,
Svejsa žvajzdele
Vajneka pinte.

- Нѣтъ у меня батюшки долю дать,
3. Нѣтъ у меня брата краски купить
Нѣтъ у меня сестрицы вѣнок
свить;

Солнце на небѣ—приданое собрать,

- Свѣтлый мѣсяць—долю дать,
4. Растетъ въ саду клевочекъ—
Краски купить,
Свѣтлая звѣздочка—
Вѣнокъ свить.

2. Вар. I. 139.

1. Ak tu, Dēvē brongus,
Kajp tu myli cnatā,
Kureje uzlājka
Panystes čistatā.
2. Nēs nekaltību
Dēvas pamylejē;
Vajneka garbes
Ne kaltims žadeja.
3. Nejoke cnatā—
Nēr tejp skajstej bahta,
Kajp nekaltību,
Ir donguj išķēta.
4. Žyd terp aniuņ
Kajp žvajzde švejsybes,
Mejlinga Dēvu
Sava nekaltību.
5. Rojaus kvētkle
Ir panystes stonas,
Lenksmaj gydoj
Akevejzdo pona.
6. Turesi donguj
Aniuņu draugystē,
Kurēj uzlājka
Skajščiausē panystē.
7. Žemčiugajs brangejs
Apređys jo kuņā,
Svejs jam ant galvos

žvajzdeta karuna.

8. Tiktaj milēkiam
Tan Dēveškā cnatā,
Ien uzlājkite
Turekiam akatā.
9. Gausi negrađā,
Donguj apturesma,
Vejđā, vejđā ir vejđā
Ten Dēva rezgesma.

1. Ахъ ты Боже дорогой,
Какъ ты любишь добродѣтель,
Тѣхъ, которые сохранили
Чистоту дѣвственности,
2. Ибо непорочность
Богъ любилъ,
Вѣнокъ славы
Непорочнымъ обѣщать.
3. Никакая добродѣтель
Не была такъ прекрасна,
Какъ непорочность,
Поднятая и на небеса.
4. Цвѣтетъ среди ангеловъ,
Какъ звѣзда свѣтлости,
Милая Богу
Своей непорочностью.
5. Райскій цвѣтъ
Состояніе дѣвственности,
Радостно поетъ
Въ присутствіи Бога.
6. Тѣ будутъ имѣть на небесахъ
Ангельское общество,
Которые выдержали
Чистѣйшую дѣвственность.
7. Дорогими жемчугами
Украсятъ глѣо такого,
Будетъ у него блестятъ на го-
ловѣ

Звѣздная корона.

8. Будемъ только любить
Эту Божескую добродѣтель,
Будемъ имѣть желаніе
Сохранишь ее.
9. Ты получишь награду:
Мы будемъ ее имѣть на небѣ!
Ликъ, ликъ, ликъ
Божій мы тамъ уримъ.

¹⁾ Это слово, какъ все содержаніе пѣсни, указываетъ на ея книжный источникъ; однако въ Кантичкахъ этой пѣсни нѣтъ

3. Вар. В. 1. Жив. Стар. 1893. IV, 524. Совершенно тождественная послѣдней пѣсни находится также въ сборникѣ Станевича.

Var brolelį i vajska jote,
Vejna sesele žergą bañoja,
Ontra sesele brolij raudoja,

Vo ši trečioji visų mažoji
Vartus atkele ir palydeje;
Jok, jok, broleli,
Jok, baľandeli;
Kada prijosi
Rajtun puķkelj?
Jote prijosiu
Ginte prigisu,
Dėvas be-žina,
Arba sugrišu.

Гонять брата въ войско вхатъ,
Одна сестрица коня сѣдлаеть,
Другая сестрица брата оплаки-
ваетъ,

А третья, самая младшая,
Ворота подыала и провожала его;
Поѣзжай, поѣзжай, братецъ,
Поѣзжай, голубчикъ;
Когда прїѣдешь
Въ полкъ конниковъ?
Вхатъ прїѣду,
Завянуть щацицу,
Вогь только знаетъ,
Вернусь ли.

4. Vejname dvare nėks ne ga-
leje ete: badykles vakščioje. Vejn-
klėriks pakelevis vaižondamas užva-
žiava pas tun ponu; anej buvo išsidon-
geni na tolej į keta botą, ir ons
prašes į nakvynę, kad prijimtu; ir
sake pona, kad na toriam, kon pa-
guldyte ton pakelevį ir patys dabar
tikta vejtas maž toriam, naľajmė
musu dvare — badykles vakščio,
na-b-galiam ten ba-bute; ons saka:
«leskit muni, aš ten nakosu» ir nu-
vede sluga, įleda anon į stoncyja;
ons tureje su savem gromyčes
žvakę ir kuingas; užsidegęs žvakę,
skate kuingas lig pat vejnioliktas
adynas; vejniolikto adyno pradeje
baľaj žvongejemų aplink palociu ir
vesap baľdytejs ir tujaus pradeje ar-
tej stoncyjas ete ir tujaus atdarė
durys ir įejeį stoncyją bjaurio asabo ne
žmogaus, ne gyvole ir lenciuga pas-
kou vilkos; ateje pri to klėrika pri
ontra staľa gaľa ir stojos, vo ons
nusegondes na-b-skate knįngų, tikta
sklade, vo badykle sake anam:
«žinau, ko eįška» ir stoveje, vo ons
nėka na sake ir sklade lig pat dvile-
kta adyna pasibengont; pasibengus
adyno pragyda gadys, vo badykle
tujaus lenciugus vilkdama eje pro
durys ľauko, vo ons paskou eje ve-
zete su žvakė gromyčes kame ana

Въ одной усадьбѣ никто не могъ хо-
дить: привидѣнія бродили. Одинъ кли-
рикъ-странникъ на пути заѣхалъ къ тѣмъ
господамъ; они переселились не далеко
въ другой домъ; вотъ онъ сталъ про-
ситься на ночлегъ, чтобы они его при-
няли; и сказали господа, что мы не
имѣемъ, гдѣ положить этого путника и
сами теперь совсѣмъ мало мѣста имѣемъ:
несчастіе въ нашей усадьбѣ, привидѣнія
бродятъ, не можемъ мы тамъ больше
быть; онъ говоритъ: «позвольте мнѣ, я
тамъ переночую» и привелъ его слуга,
впустилъ въ комнату; имѣлъ онъ съ со-
бой святую свѣчу и книги; зажегши
свѣчу, читалъ книги до самаго однад-
цатаго часа; въ одиннадцатомъ часу на-
чались звуки звона вокругъ дворца и
всячески начало пугать и вотъ стало
приближаться къ комнатѣ и вотъ отво-
рило двери и вошло въ комнату въ от-
вратительномъ видѣ: ни человѣка, на
скота и за этимъ влачилась цѣпь; подо-
шло къ тому клернику къ другому концу
стола и стало, онъ же испугавшись уже
не читалъ книгъ, а только передыстыва-
валъ, привидѣніе же сказало ему: «знаю,
чего хочешь» и стояло; онъ же ничего
не сказалъ, а все передыстывалъ до са-
мыхъ 12 часовъ. Въ 12 пропѣлъ пѣтухъ, и
привидѣніе тотчасъ же пошло, влача цѣ-
пи, черезъ двери вонъ, онъ же пошелъ
за нимъ поглядѣть со святой свѣчей,

apsistos; nueje po paľaciaus, apacos sklepo durys dare ir jeje ir tujaus prapoule badykle, vo klĕriks atdareš durys pavezeje ir atrada daug grabun mirusių ponų sudetun; kĕlpaęs pasi-meide ir praše Deva, kad doutu ženę, kon rek padaryte, kad badykles atstotu, ir išgerda baľsa, kad rek doute atmenemus už dušes; pagriza atgal į stoncyją ir pasimeldęs atgole: nĕks daugiau ne-bibade; ryta metą pona sjunte sľugas pavezete, ar bĕra gyvas anun svets, vo atrade sveką, parsivede pri ponų ir sakę, kap galeje išturete badymus, vo ons papasakojęs, kas dĕjos naktį, sake: «kad daugiau ne-bi-badys, tikta donket didžius atmenemus už dušes ir parveškit kunegą, kad pošvĕtu visus patocius». Pona padĕkavoje už rodą ir tujaus pavašinę išleda svetį. Unt ryta tujaun parveže konegą, pašventena patocius, dave atmenemus ir nĕks daugiau na-bi-bade ir pona spakajne parsidongenę gyvena.

гдѣ оно остановится; спустилось подъ дворець, отворило нижнюю дверь въ погребѣ и вошло и тотчасъ же пропало привидѣніе, а клерикъ, отворивши дверь, посмотрѣлъ и нашель много сложенныхъ гробовъ умершихъ господъ; вставши на колѣни, онъ помолился и просиль Бога, чтобы онъ далъ ему знать что нужно сдѣлать, чтобы привидѣніе отстало и услышаль гласъ, что нужно сдѣлать поминовеніе за души; вернулся онъ назадъ въ комнату и помолившись легъ: больше уже никто не поваялся и не шумѣлъ; на утро госножа послала слугъ посмотреѣть, живъ ли ихъ гость, и нашли его здоровымъ, привезла къ господамъ, и сказали онъ какъ смогъ выдержать привидѣніе; разсказавши же, что дѣлалось ночью, онъ сказалъ: «чтобы больше не пугало, сдѣлайте только богатое поминовеніе за души и привезите ксендза, чтобы онъ освятилъ весь дворець». Госножа поблагодарила за совѣтъ и угостивши отпустила гостя. На утро привезли ксендза, освятили дворець, сдѣлали поминовеніе и больше уже никто не пугалъ и госнода, переселившись домой, жили себѣ спокойно.

V. Кулы.

1. Сказка о глазахъ рака. Вар. XII, 1. и Veckenstedt. «Die Mythen», ч. I. стр. 229.

Ketą kartą pon Dzĕjs, sutveręs visokius givolius, įspaude visims akys, ont gaľa atejęs pri veže tare: «vežali! šeta tau be-leka mažteteles akeles». Vežys atsake: «no, tokes mažas įsobiņę įkeškis». Ož ton pou Dzĕjs anam patam įspaude į ontrą gaľą, ir deľ to paleka vežys betoręs akys sobine ¹⁾.

Однажды Господь Богъ, сотворивши всѣхъ животныхъ, вдавливалъ всѣмъ глаза, наконецъ, прйдя къ раку, промовиль: «ну, рачекъ, тебѣ-то остались со-всѣмъ маленькіе глазки!» Ракъ отвѣтилъ: «ну, такіе маленькіе въ задъ себѣ сунъ». За это Господь Богъ вдавилъ ему ихъ въ другой конецъ; и вслѣдствіе этого такъ и остался ракъ съ глазами въ задъ.

2. Почему дрожать листья осины? Вар. М. 14, 117.

Ketą kartą motena Svenčiąuse bėgdama nu Eroda so sunelo į Eгyptą

Однажды Святѣйшая Мать, убѣгая отъ Ирода съ смякомъ въ Египеть-землю,

¹⁾ Cp. I. 135, 4: Vežys, vežys.
Tur šikno akys.

žemę, pailsusi atsistoje po apušes ir iš baimės drebeje ir nu to lajka pradėje drebete lapa visun apošu.

3. Vejną kartą gaspadorius nutvere cigoną kamaro be-vagont; gaspadorius klausė: «ko tu čе ijeje?» Cigons sakė: «ama, tevali, mona dantes skaud ir ne-b-žinau, kur aš atejan». Gaspadorius, išvedes lauko iš kamaras, pavadenes šemyną, ketena įmušte; cigons sake: «ama, tevali; kon darysi, ton darysi, tikt par torą ne mesk». Gaspadorius kopt už čupryną, šemyna už kojas, cigoną drejbt par torą. Cigons atsikeleş: ba-pego tau na sogaute cigoną kamaro, bet sugaukes cigoną laukuse!» Ton pasakęs pabėga.

4. Vejną kartą cigons eje vokte mėsos į pakriautę. Priskrovęs majšą mėsos, noreje išėjte lauko, bet napatropeje atdaryte tekroses durys į lauka; atedare durys į trobą. Įejęs į trobą, cigons nusigonda; bet pasimyslijęs, tarė: «ama, teva, ar nori: tau atsijunte bėsas iš pekias mėsos?» Gaspadorius pažvelgęs ont susipajšuse cigona, sake parsegondęs: «ak su sava mėsa į peklą, aš nu bėsa nekokiun dovenun ne noro!» Cigons saka: «kad ne nori, ne nori; tad so Dejvo!» Rytą metą pavejze į pakriautę, na-bėra mėsos.

установи остановилась под осиной и отъ страха дрожала и съ того времени начали дрожать листья всѣхъ осинъ.

Однажды хозяинъ поймалъ за кражей въ коморѣ цыгана; хозяинъ спросилъ: «для чего ты сюда вошелъ?» Цыганъ сказалъ: «амá, батюшка, зубы у меня болятъ и ужъ самъ не знаю, куда пришелъ». Хозяинъ, выведя его вонъ изъ коморы, позвавши работниковъ, хотѣлъ бить его; цыганъ сказалъ: «амá, батюшка, что ужъ будешь дѣлать, такъ дѣлай, только черезъ заборъ не бросай». Хозяинъ хватъ за чуприну, работники за ноги, цыгана разъ! за заборъ. Цыганъ вставши: «чего ужъ тебѣ было не поймать цыгана въ коморѣ, а ты вотъ въ ногѣ его поймай!» Сказавши это, побѣжалъ.

Однажды цыганъ отправился воровать мясо въ амбаръ. Набравши мѣшокъ мяса, хотѣлъ онъ выйти вонъ, но не потрафилъ отворить настоящую дверь на дворъ; отворилъ дверь въ избу. Войдя въ избу, цыганъ испугался; но подумавши, промолвилъ: «амá, батюшка, хочешь что-ли? тебѣ чертъ изъ некла мяса прислалъ». Хозяинъ, взглянувши на измазаннаго цыгана, воскликнулъ испугавшись: «пошелъ ты со своимъ мясомъ въ некло, я отъ бѣса никакихъ подарковъ не хочу». Цыганъ говорить: «коли не хочешь, такъ не хочешь; тогда—съ Богомъ!» На утро посмотрѣли въ амбаръ, нѣтъ мяса.

Дѣтскія нѣсенки.

Čiuldiná, muldiná,
Višta pečių kurina,
Gajdys maiką sukaroje,
Šon žirgą pabalnojė
Ir išjojo pri ponuu,
Gava kroupun, lašiniun.
Vanags vištą peše,
Ont tarekos neše,
Paną lapę pavadena,
Ont sledoniaus praše.

5. Чюльдинá, мульдинá,
Курица пецъ тонить,
Пѣтухъ дровъ собралъ,
Собака коня осѣдлала
И поѣхала къ господамъ,
Добыла крупъ, сала.
Ястребъ курицу оципалъ,
На тарелкѣ принесь,
Госпожу лису пригласилъ,
На обѣдъ просилъ.

6. Kejlele, lakštutele,
 Kejk to tori vakun?
 Do ont soula,
 Do posoula,
 Do sėtove,
 Do lópišė;
 Do godo, do konego,
 Do staťoriu,
 Do maťoriu,
 Šimts maľka kerta,
 Šesi jaujė kule,
 Vo aš vejna paniulate
 Po zelvetiu kruma;
 Na pa krume augau,
 Na karklinus gřiaužiau,
 Pas tetošį augau,
 Gryną douną vaľgiau;
 Na skarotą nešiojau,
 Na bagotą norejau,
 Marškinelus devejau,
 Už vajeke išėjau.

6. Трасогузка, иташка,
 Сколько у тебя дѣтей?
 Два на лавкѣ,
 Два подъ лавкой,
 Два въ омутѣ,
 Два въ люлькѣ,
 Два бѣлорусса, (туда) два ксендза,
 Два столѣра,
 Два маляра,
 Сотня дрова рубить,
 Шесть въ овинѣ молотить,
 А я одна паночка
 Подъ ивовымъ кустомъ;
 Не подъ кустомъ выросла,
 Не иву грызла;
 У батюшки выросла,
 Чистый хлѣбъ кушала;
 Не лохмотья носла,
 Не богатаго хотѣла,
 Рубашки одѣвала,
 За парня выходила.

VI. м. Шакиново. Шавельскаго уѣзда.

1. Ape Laumę. 1) Var. Leskien. «Lixteretanische Volkslieder und Märchen». стр. 79. Schleicher. Lesebuch Латвийскій вариантъ въ сказкахъ, переведенныхъ и изданныхъ Трейландомъ. Наконецъ вариантъ ея имѣется и въ недавно вышедшемъ изданіи г. Довойна-Сильвестровича: Podania Żmujzcie» т. I.

Vėną kartą gyvena sodo dve moteriškas. Vėna buvo gera, o antra užvydelninka; geroji moteriška buvo ĩabai bėdna, turėjė sau uždirtį dūną; vėną kartą su sava mažu kudykiu išėja rugiu rišti; dirbdama par kiaurą dieną, užmirša suvisu sava vaiką; parėjusi vakare namo nusiganda priminusi, kad vaiką palika ĩauke; «jau dabar», saka «Laumės nusmaugs mano kudiķį»; bėg (=почти бѣга) į ĩauką nuĩudusi, gird pagirė Laumės be-tu-řųjant: «aš, aš, mano vajs!» Ir bije motyna arčiaus eji, kad Laumės ne apstotu, krita ir ne gyva; nū ryta atsikėlusi, bėg į pagirį ir atrand po beržą ĩopšelj pakabytą, o ĩopšely atrand sava kudykelį skanė be-mektantį, auksu apipiltą ir gražė paredytą; iš džiaug-

Жили однажды въ селѣ двѣ женщины. Одна была хорошая, а другая завистница; добрая женщина была очень бѣдна, должна была зарабатывать себѣ хлѣбъ; однажды со своимъ маленькимъ ребенкомъ вышла жать рожь; работая цѣлый день, забыла совсѣмъ своего ребенка; придя вечеромъ домой она испугалась, вспомнивши, что оставила ребенка въ полѣ. «Уже теперь», говоритъ она: «Лаума замучитъ моего ребенка»; бѣжать въ поле печальная, слышитъ на опушкѣ: Лаумы поютъ: «аа, аа, дитя мое!» И бѣжитъ мать ближе подойти, чтобы Лаумы ея не окружали, увидя на землю и не жива; утромъ поднявшись, бѣжитъ на опушку и находитъ, что подъ березой повѣшена люлька, а въ люлькѣ находитъ своего ребенка сладко спящимъ,

1) Сказка записана отъ ксендза Рыжовича.

sma ne žina, ką daryti; pakvėdė susėdę ir parsineš rankūs vaikų su turtais. Susėdė iš žlostės ko ne sproksta; sušaukė vakarą, parėda savo kūdikį gražė ir neš į pagirį; patį palikusi parbėg namó; atsisokusi bėg paklausytė, kaip Laumės sup jos kūdikį ir girda: «aš, aš, meškos vaikš». Nekantri myslia dėl ko ne liuloj: «aš, aš, mano vaikš!» Led tik sušaukė aušros, bėg susėdės kvėsti: «ejkiam, ejkiam; padėk šendiena mano vaiką parnešty (=парнешты); Laumes tur but ne mažiaus aukso palika»; atėjn į pagirį, rand beržą sušaužytą ir vaiką sudraskytą, o žarnas apė medį arvyntotas.

осыпаннымъ золотомъ и прекрасно одѣтымъ; отъ радости не знаетъ, что дѣлать; приглашаетъ сосѣдку и привноситъ на рукахъ ребенка съ богатствами. Сосѣдка отъ злости чуть не лопається; дождалася вечера, прекрасно нарядила своего ребенка и несетъ на опушку, а сама оставивши прибѣгаетъ домою; повергившись бѣжить послушать, какъ Лаумы качаютъ ея ребенка и слышать: аа, аа, медвѣжье дитя». Въ петербургѣ она думаетъ, почему не поютъ: аа, аа, мое дитя. Едва только дождалася разсвѣта, бѣжить звать сосѣдку: «пойдемъ, пойдемъ: помоги сегодня мнѣ привести ребенка; Лаумы, должно быть, не меньше золота оставили»; приходитъ на опушку, находитъ березу сломанной, а своего ребенка разорванного и кишки его намотанными на дерево.

VII ¹⁾. Литературно-литовскій говоръ (за рѣкой Шалтоной по дорогѣ отъ Россіиенъ).

1. Kada Diėvas sutverė žvėrius ir jus suleįda į roįų, tada keleta diėnų jis ateįdava pas jį pažiūrėti jus, ne matė veįį; kėiausė, kur jis yr, o jis atsakė jam: «kur tava akys, ar subine, kad ne mataj manes?» Diėvas atsake jam: «tegul tava akys būnete, ne mana».

1. Когда Богъ сотворилъ звѣрей и пустилъ ихъ въ рай, тогда черезъ нѣсколько дней онъ пришелъ къ нимъ посмотрѣть на нихъ и не замѣтилъ рака; спросилъ, гдѣ онъ, тотъ же отвѣтилъ ему: «гдѣ твои глаза, въ задѣ что-ли, что не видишь меня!» Богъ отвѣтилъ ему: «пусть твои глаза будутъ тамъ, не можъ».

2. Iš visų žvėrių, katrus Diėvas sutverė, buvo mandriausiu veįys dėl to, kad jis buvo melniku. Melnikavęs kelėta metu jis pradėja vokti ir tajp jam nesivedė, ir visados jį sugaudava; tada jis atėja pas Diėvą ir prašėjo, kad dātu jam į ušpakalį akys, dėl to, kad jis ne mata, kaip jį nutver už svetimą dajktą. Diėvas ne ilgaj laukęs, išėmė akys jo iš kaktos ir įdėja jam į ušpakalį. Turėdams akys užpakale, veįys suvisaj turėja parstot vokti, dėl to, kad jis ne galėja greįt paeįti. Tada jis atėja vel pas Diėvą ir praše, kad Diėvas jam dātu akys ir ušpakale ir priešaky; ale Diėvas atsake: «nėkam aš ne daviau po ketures akys, ir tu ne gauši».

2. Изъ всѣхъ звѣрей, которыхъ сотворилъ Богъ, всѣхъ мудрѣе былъ ракъ потому, что онъ былъ мельникомъ. Проработавши нѣсколько лѣтъ, онъ принялся воровать и такъ ему не везло, что всегда его ловили; тогда онъ пришелъ къ Богу и просилъ, чтобы онъ далъ ему глаза въ задѣ потому, что онъ не видитъ, какъ его хватаютъ за чужую вещь. Богъ, недолго думая, вынулъ его глаза изъ лба и вложилъ въ задѣ ему. Имѣя глаза въ задѣ, ракъ долженъ былъ совсѣмъ перестать воровать потому, что онъ не могъ уже быстро ходить. Тогда онъ пришелъ снова къ Богу и просилъ, чтобы Богъ далъ ему глаза и спереди и сзади, но Богъ отвѣтилъ: «никому я не давалъ по четыре глаза, и ты не получишь».

¹⁾ Записано отъ Ивана Чепурнова такъ же, какъ двѣ слѣдующія сказки.

Tada vežys supykęs ant sava sutvertojaus sunešė pri upės visus daiktus, katriė prigulėja pri jo melničės ir, suvertęs jus į upę, pasistatė saumelnyčę murinę (taj yra vurva krante). Praja (=praėja) kelėta dieną, upė užtvyna ir jo melnyčė suvisaj sugriove; o jis, sugavęs viėnas tik girnas, pasilika bėdnas.

3. Аре табока

Diėvas sykį liėpė visums žolėms atejti pas jį ir visas žoles ateja, viena tik taboka pasilika rojui. Diėvas, ne matydams tabokas, klausė žoliu, kur pasilika ji, ir kada jis dasižinoja, kad ji ne ateja, liėpe jai tūjaus pributi ir paklausė, del ko, ji ne ateja. Tada taboka atsake: del to, kad manį visas mana tavorėkas apspjaude; tada Diėvas vel klausė: «kodel tavę apspjaude visas žoles» ir taboka atsakė: «del to, kad Adoms su Iėva, kaštavodami smoką visų žolių, atrada manį, kad aš ėabaj karti; ir del to manį apspjaude». Tada Diėvas atsakė: «nu šios dienos visi tavę turės ir šėnavos: didelis ir mažas». Ale vis visi, kada ruka, spjanda del to, kad visas žoles, kad jos buva rojui, apspjanda jį.

Тогда ракь, разозлившись на своего творца, свєсь кь рѣкѣ всѣ вещи, которыя принадлежали кь мельницѣ, и, сбросивши ихъ въ рѣку, поставилъ себѣ каменную мельницу (это—нора на берегу подь камнемъ). Прошло нѣсколько дней, рѣка вадулась н его мельница совсѣмъ разрушилась; а онъ, поймавши только жернова, сталъ бѣднакомъ

3. О табакѣ.

Богъ однажды велѣлъ всѣмъ растеніямъ прийти кь нему и всѣ растенія пришли, только одинъ табакъ остался въ раю. Богъ, не видя табака, спросилъ у растеній, гдѣ онъ остался, и когда онъ узналъ, что онъ не пришелъ, велѣлъ ему сейчасъ же прибыть и спросилъ, почему онъ не пришелъ. Тогда табакъ сказалъ, «потому, что меня всѣ мои товарки оплевали». Тогда Богъ снова спросилъ: «почему же тебя оплевали всѣ растенія?» а табакъ отвѣтилъ: «потому, что Адамъ съ Евой, пробуя вкусъ всѣхъ растеній, нашли меня очень горькимъ; и поэтому они меня оплевали». Тогда Богъ отвѣтилъ: «съ этого дня всѣ тебя будутъ держать и почитать: большой и малый». Но все-таки всѣ, когда курятъ, слезываютъ потому, что всѣ растенія, когда они были въ раю, оплевали его.

4. Вар. I. 5. Bez. 5.

1. Višą amžių užvočiau,
Ant smerčės ne atbojau;
Kad atėję ta dienele,
Kad reiks man numirti.
2. Dirba grabą be durelių,
Viršuj be langelių,
Kad vejalis ne įpustu,
Saulele ne šviestu.
3. Tėvelis su matušė
I grabą idėjo,
Brolelis su seselė
Manį palydėjo.
4. Kaj važiavau par girelę,
Girele žaliavo,
Privaziavau į bažnyčę,
Varpaj suzvanyjo.

1. Вєсь вѣкъ гуляла,
О смерти не думала;
Когда пришелъ тотъ часъ,
Что придется мнѣ умереть.
2. Дѣлають гробъ безъ дверей,
Наверху безъ оконъ,
Чтобы вѣтеръ не дулъ внутрь,
Солнце не свѣтило.
3. Батюшка съ матушкой
Въ гробъ положили,
Братецъ съ сестрицей
Меня проводили.
4. Когда я ѣхалъ черезъ лѣсъ,
Лѣсъ зеленѣлъ,
Пріѣхалъ въ церковь,
Колокола зазвонили.

5. Kunigelis, vargamistra
Manį pakrapino.
Ir nuneše i bažnyčę,
Kunigs mišas laiko.	5. Ксєндзъ, органистъ
Мєня окропили,
И внесли въ церковь,
Ксєндзъ отправляетъ службу.
6. Visas gentys-giminelės
Manes žėlavojo;
Kad nuneše ant kapela,
Idėjo į dūbę.	6. Всѣ родные-родственники
Обо мнѣ пожалѣли,
Когда принесли на кладбище,
Опустили въ могилу.
7. Visi žemes po saujelę
Ant manes užbirė.
Visas gentys-gimineles
Namo nuvažiavo;
Oaš viena vargdienėle
Zemė palikau.	7. Всѣ по горсточкѣ земли
На мєня посыпали,
Всѣ родные-родственнички
Домой уѣхали,
Я одна несчастная
Въ землѣ осталась.

5. Пословицы. (Patarės)

Kajp idėsi, tajp rasi.
Kajp pasikłosi, tajp ir miegosi.
Išgraužk, kumaj, kad vājks mirė.	Какъ положишь, такъ найдешь.
Какъ постелешь, такъ и поспишь.
Выкуси, кумъ, коли дитя умерло (т.е.
кума уже не надо).
Ne klausk davyma, ale Diėva
padejima.
Suļa yr, dūnas nēr; dūna yr, su-
ļos nēr.	Не спрашивай о приданомъ, а о
Божьемъ согласіи.
Сокъ есть, хлѣба нѣтъ; хлѣбъ
есть, сока нѣтъ.
(Березовый сокъ весной.)
Pas mus yr razums, pas durnius
pinigaj.
Mandrums gaļva ļauža, utelas
pakaušę griauža.
Kas krašts, tej moda; ka gaļva,
tej razums.
Šoki, kajp varle preš dalge.	У насъ есть разумъ, а у дураковъ
деньги.
Мудрость голову ломать, а заты-
локъ шии грызутъ.
Что край, то мода; что голова,
то разумъ.
Прыгаешь, какъ лягушка на косу.

Собразъ: А. Погодина.